

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2016 сыл
Алтынны
21 күнэ
Бээтинсэ
№ 121-122 (10517)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Бэлиэ түгэн

ЭНСИЭЛИ БАСТЫГ УОЛАНА

Алтынны 15 күнүгэр Хатырык нэһилиэгэр «Мистер Энсиэли - 2016» улуустаагы күрэх ытыгылына. Куонкурууска улууспут хоту-соҕуруу нэһиликтэриттэн 7 кыттааччы кэлэн күөн-күрөс былдьаһан, илин-кэлин түһүстүлэр. Улуустаагы депутаттар сэбиэтин председателэ И.Р. Попов председателлээх дьүүлүүр сүбэ кыттааччылары сыналаатылар, көрдүлэрииттилэр.

Күрэх уопсайа 5 түһүмэхтэн турар: бэйэни билиһиннэри, интеллектуальной, талаан, уус күрүбэ, дыалабыай көстүүмү көрдөрүү. Кыттааччылар бары да сагаран-ингэрэн уол оҕолоро, үгкүүһүт үтүөтэ, артыыс ааттааҕа, ырыаһыт ырааһа буолан биэрдилэр. Күрэх иннинэ уолаттар М.К. Аммосов аатынан музейга сылдыбыттара, ол туһунан ыйытыктарга интеллектуальной түһүмэххэ хоруйдаабыттара. Ону сэргэ, ол түһүмэх иһигэр эбии хас биірдиилэригэр «Арай, зийэхэ республикабытын салайар кыах бэриллэрэ буоллар, ыччакка анаан туох үлэни ытыган этэй?» диян ыйыты бэриллибитэ. Уолаттар адыах мүнүүтэ толкуйдаан баран, бэйэлэрин санааларын үлэстибиттэрэ.

Уолаттар бары да бэйэ-бэйэлэриттэн хаалсыбакка, тэнтэник иһэллэриттэн, дьүүлүүр сүбэ түмүк таһаарыгар уустук буолбута. Ол эрэн биір санаанан салайтаран кыайылаабыттары биһирэбил бириис ыллылар: Федор Оконешиников (Хатын

Арыы), Аял Афанасьев (Нам), Михаил Федоров (Түбэ), Дьулус Бубякин (Үөдэй). Үһүс миэстэни Степан Васильев (Модут), иккиннэ Иннокентий Софронов (Бастакы Хомуустаах) ыллылар уонна «Мистер Энсиэли - 2016» албан аат Хатырык уола Иван Кутуковка ингэрилиннэ. Миэстэлэспиттэр уонна кыайылаах сыналаах бириһинэн наҕараадаланналар.

Бу куонкуруу тэрийэн ыһпыт ыччакка, чуолаан улуустаагы ыччат уонна дьизэ кэргэн политикаһын управлениетин специалиһыгар Юлия Жергинаҕа, «Үргэл» үгкүү коллективин салайааччыгыгар, хореографка Римма Бурнашеваҕа, Хатырык спортсаалатын директорыгар, ыччат политикаһын специалиһыгар Игорь Слепцовака, «Айталы Куо» түмсүү чилиэтэригэр Нюргуяна Романоваҕа, Оксана Васильеваҕа кыттааччылар, олохтоохтор улахан махталларын тиэрдэллэр. Инникитин да маньык хабааннаах, кизгэ далааһыннаах тэрээһиннэри ытыаххыт диян эрэнэбит. Ону тэнэ, тэрээһин спонсордарыгар «Кэрэ» текстиль маҕ., «Жемчужина» ювелирнай киоскаҕа (ИП Е.С. Аммосова), «Шоколад» аты-эргизин киинигэр баар парикмахерскайга (маастар ИП С.М. Заровняев), «Тууаана showroom» маҕ., (Т.А. Петухова, Н.А. Егорова), «Просвет» фотостудияҕа (В.И. Федоров), «SuNami» сушины, ролланы дьизэ тиэрдэр тэрилтэҕэ (Е.В. Жирков) тэрийээчилэр истинник махтаналлар.

А. СОЗОНОВА

Сэрэнин, грипп!

Халлаан тымныйан, ыарыы элбээтэ. Нам улуунугар грипп утары үлэ саҕаламмыта үһүс нэдиэлэтэ буолла.

Алтынны 14 күнүнээҕи туругунан, республика үрдүнэн, 201 тыһ. киһи быһыы ылла. Ол иһигэр 68 тыһ. оҕо, 123 тыһ. улахан киһи. Оттон 10 тыһ. киһи

БЫҢЫ ҮЛЭРГА ТИЭТЭЙИГ

тэрилтэлэр уонна граждандар бэйэлэрин үптэринэн ыллылар.

Бүгүгүн күн туругунан быһы федеральной бюджеттан толору хааччылына.

Босхо быһыны поликлиникаларга олоор сиргинэн уонна үлэлиир миэстэригэр ылыахын сөп. Маны таһынан үрөнэр, үлэлиир сиргинэн көһө сылдьар быһыны оҕорор биригээдэлэр үлэлиллэр.

Оттон биһиги улууспутугар Намнааҕы киин балыһа эпидемиолога М.Д. Сергучева иһитинэрбитинэн, алтынны 18 күнүнээҕи туругунан 4320 киһи ылла, о.и.1260 оҕо, 3060 улахан киһи.

Босхо быһыны кутталлаах бөлөххө кириэр дьон: 6 сааһыгар дьэри детсадынан хабыллыбатах, детсад оҕолоро, 1-11 кылаас

үрэнээчилэрэ, орто, үрдүк үөрэх устудьуоннара, 18 дьэри саастаах социальнай тэрилтэ эмтэнээчилэрэ, медицинскэй, үөрэх тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ, 60-н үөһэ саастаах, дьарба ыарыылаах дьон, оҕолонору сылдьар дьахталлар, аармыйа ыҕырыллыбыттар, транспорт, гаас, уу, уот, социальнай тэрилтэлэр үлэһиттэрэ, 18-тан

үөһэ саастаах социальнай тэрилтэ эмтэнээчилэрэ ылаллар. Оттон атын дьон тэрилтэлэрэ эбэтэр бэйэлэрэ төлөөн ылыахтарын сөп. Тэрилтэ киин балыһаттан анал термометтер уларсан Дьокуускай куораттан, иммуннай профилактика кииниттэн, «Советгрипп-2016» диян вакцинаны атыылаһан таһаарар. Поликлиника сэбиэдиссэйин сөбүлөһүнэн үлэһиттэригэр быһы бэрдэрэ. Билинни туругунан «Быйаг» ХЭТ 20 үлэһитигэр быһы бэрдэрдэ.

Оскуолаларга, Намнааҕы педколледжка, техникумга көһө сылдьар биригээдэлэр үлэлиллэр. Биригээдэ састаабыгар быраас уонна мед. сисэстэрэ кирирэллэр.

Бэйэ информ

Сир - сүрүн баайбыт

Алтынны 13 күнүгэр улуус дьаһалтатын мунньахтыыр саалатыгар СР сүрүннүүр федеральной инспектора В.Н. Хохрин (хаартыскаҕа), СР сүрүннүүр федеральной инспектор көмөлөһөөччүтэ А.С. Трофимов, СР Ойуур сыһыаннаһытын Департаментин салайааччыта В.Е. Попов, СР баай-дуол уонна сир сыһыаннаһыларын Департаментин салайааччыта А.В. Николаева, СР сибээскэ уонна информационнай технология министрствотун электроннай правительствотун департаментин сү-

СИР ТУЛА СИҢИЛИИ КЭПСЭТИИ

рүннүүр специалиһа И.Ф. Федоров, «Нам улууһа» МТ баһылыга А.П. Атласов, Нам улууһунааҕы «КУМИ» МКУ директора В.Ю. Соловьев, «КУМИ» директорын собуйааччы А.Р. Сивцев, нэһилиэк баһылыктара уонна землеустроителлэрэ «Об особенностях предоставления гражданам земельных участков, находящихся в государственной или муниципальной собственности и расположенных на территориях субъектов Российской Федерации» диян 2016 сыл ыам ыйын 1 күнүнээҕи 119 №-дээх Федеральной Сокуон иккис этаба олоххо кириитигэр туһаайан кыттыылаах мунньах буолан ааста. * * *

Элбэх оҕолоох дьизэ кэргэнэ босхо сир учаастагын биэри туһунан 138 нүө-

мэрдээх Федеральной Сокуон олоххо кирибитэ, онон быйыл улуус үрдүнэн учуокка турар үс, эбэтэр онтон элбэх оҕолоох дьизэ кэргэнэ, былаан быһытынан, 247 учаастак көрүллүбүтэ. Билинни туругунан тыһыынчаттан тахса кэринэ сайаапка кирибит.

Российской Федерация сиргэ кодексын 39.5 статьятын 6 пуунугар 2003 сыл алтынны 6 күнүнээҕи 131 №-дээх «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» Федеральной Сокуонна олоһуран, «Нам улууһа» МТ баһылыга Александр Атласов, «Хамаҕатта нэһилиэгэ» МТ баһылыга Иван Максимов уонна Нам улууһунааҕы «Муниципальная баайы-дуолу бас билии комитетын» директора Владимир

Соловьев алтынны 17 күнүгэр үс өрүттээх Сөбүлэһиигэ илии баттаатылар.

Сөбүлэһии ис хоһоонунан үс, эбэтэр онтон элбэх оҕолоох дьизэ кэргэн сир учаастагын ылар учараттарын түргэтээр сыалтан, «Хамаҕатта нэһилиэгэ» МТ территориятыгар квартал тэрийэн, дьизэ-уот тутталларыгар учаастак биэри буолар. Бастакы этабынан кварталга Хамаҕатта нэһилиэгэр учуокка турар дьизэ кэргэн ылыаҕа, онтон иккис этабынан улуус нэһиликтэригэр учуокка турар үс, эбэтэр онтон элбэх оҕолоох дьизэ кэргэн баҕа өттүнэн Хамаҕатта сир учаастагын ылыаҕа.

С. АРГУНОВ, «Нам улууһа» МТ пресс-киинэ

Хайдах олоһуот, ыаллар?

САҢА КЫБААРТАЛГА УОТ ТАРДЫЛЛАР

Балаҕан ыйын 21-25 күннэригэр «Модут нэһилиэгэ» МТ баһылыга П.Г. Сокольников улуус официальной делегациятын, сынньалан киин хореограба М.В. Шамаева уонна нэһилиэк көхтөөх ыччата М.А. Свинобова «Ньургунун» народной ансамбыл састаабыгар кирирэнэр, Хабаровскай куоракка ытыллыбыт 17-с промышленность уонна аты-кутуу дьаарбаҕатыгар ситиһилээхтик кытыннылар.

«Ингеос» ХЭТ тэрилтэ нэһилиэк генеральной былаанын саҕардыга уонна градостроительнай схематын онорууга үлэлэһэр. Сир-уот топосемката саҕаланна.

Саҥа «Перспектива» олоор кыбаартал уотун тарды түмүктэнэн эрэр. Бу үлэ республикатааҕы «Обустройство жилых зон» бырагыраамманан Тутуу уонна архитектура министэриститэтигэр 2 мөл. солк. уонна олохтоох бюджеттан 247.3 тыһ. солк. суумаҕа үп көрүллэн барар.

Уоттан сэрэхтээх буолууга баннердар ыйаммыттар.

1.16 км усталаах кирири суол оҕоһуллубут.

Балаҕан ыйын 23 күнүгэр «Кросс наций-2016» күрэхтэһиигэ нэһилиэк баһылыга Петр Григорьевич Сокольников бириһин Харитонов Уйусхан (1 миэстэ), Сивцев Саша (2 миэстэ), Сандулин Артур (3 миэстэ) ылбыттар.

Балаҕан ыйын 27 күнүгэр «Кэнчээри» оҕо-саадыгар «Күһүнү күһү күлбүтүнэн» диян тэрээһин ытыллыбыт. Бөлөх аайы иитээчилэр кырачааннарга анаан оҕуруот аһа, фрукта көстүүмнээх араас тэрээһиннэри ыһпыттар. Төрөспүттэр сайынны кэм туһунан хаартысканан быыстапка, оҕоһуктар көрүүлэрин тэрийбиттэр. Төрөспүттэр Галина, Дмитрий Винокуровтар, Маргарита, Григорий Шамаевтар, Наталья, Иннокентий Поповтар, Никита, Акулина Захаровтар, Любовь Баданина, эһэлээх эбэ Таисия, Николай Поповтар, Татьяна, Семен Сивцевтэр күрэх аайы көхтөөхтүк кыттыбыттар.

Анастасия КОРЯКИНА

БОЛҔОЙУН! ЭЛЕКТРОННАЙ СУРУТУУ

«Энсиэли» хаһыакка 2016 сыл иккис аҕарыгар электроннай сурутуу ытыллар. Редакцияҕа кэлэн дуоҕабар түһэрииллэр, сурутууну төлөнөр, электроннай почта аадырыһа тиксэрииллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тиэрдиллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.
Хаһыат индексэ —
P0005, нэдиэлэҕэ иккитэ (оп-
туруунуук, бээтинсэ) тахсар.

Бал - ыччатынан

Кэлэр 2017 сүл рес-публикада Ил Дархан уураагынан эдэр ыччат сылынан биллэриллиннэ. Бу дыһал ыччат сайдарыгар, олоҕо-дьаһаҕа тупсарыгар төһүү-күүс буолуоҕа. Ыччат сылын көрсө улуус лидердэрин санааларын иһиттибит.

«Нам улууһа» МТ дьэ кэргэн уонна ыччат политикаһын управлениетын Жергина Юлия Петровна салайар.

- Муниципальнай сыаллаах программаны «Эдэр ыччат уонна дьэ кэргэн» подпрограмматынан үлэли сыйдыабыт.

Сүрүн хайысхаларыт:

1. Ыччат сынныанарыгар, өй-санаа өттүнэн сайдарыгар, олоххо көхтөөх буоларыгар үлэлибит. Араас тэрээһиннэри ытабыт. Холобур: «Я - глава», өйдөбүннүк сирдэринэн улуус библиотекатын кытта фотокросс, «Онуохай» күрээ, «Бал молодежи», «Молодежный десант» уо.д.а. күрэхтэри, конкурстары ытабыт.

Быйылгыттан саҕа сүүрэн кирирдэ. 14-30-гэр диэри саастаах ыччакка республикатааҕы, Бүтүн Россиятааҕы, норуоттар икки ардыларынааҕы күрэхтэргэ, слекка баралларыгар проезд төлөнөр буолла.

2. Чөл олоххо ыгыгар, көбүлүү араас хабааннаах тэрээһиннэр ытыллылар. Холобура: «Фестиваль ЗОЖ», «Велопробег», «След молодежи» уо.д.а.

3. Ыччат өй-санаа, эт-хаан өттүгэр сайдарыгар үлэлэһит. «Я - Патриот» хамсааһын чэрчитинэн сыл ахсын Ржев куоракка көрдүүр этэрээт айанын төлүүбүт. Этэрээти Нам 2-с №-дээх оскуоланын учуугала И.Д. Григорьева салайан үлэлэспит 10-с сылыгар барда. Общественнай тэрээһиннэргэ кыттабыт. Республикааҕа ыччат ыһыаҕар волонтер оҕолор форманын хааччыабыт. Эһиил Крымга айанна барыахтаахпыт.

4. Быйылгыттан уһулччулаах политическэй деятельбит, биер дойдулаахпыт И.Е. Винокуров аатынан устудьуоннарга стипендия көрүллэр буолла.

«Эдэр ыччаты дьээнэн хааччыы» программанын ылсан үлэлибит. Кыттынан баҕалаах эдэр ыччат пропикаларынан учуурааҕа тураллар, ирдэнэр докумуоннары аҕалан биэрэллэр. Ирдэбиллэн ыал үлэлээх буолуохтаах. Улууспутугар 2013с-23, 2014с-19, 2015с-16 эдэр ыал дьээнэн хааччылынна.

Ону таһынан буруйу онорор, учуокка турар оҕолору кытта үлэ ытабыт. Республикада ытыллар тэрээһиннэргэ Нам улуунун ыччата куруутун көхтөөхтүк кыттар. Нэһиликтэргэ ыччат лидердэрэ, улууска түмсүүлэр, бириддиэлэн көхтөөх эдэр ыччаттар үлэли-хамны сыйдыаллар.

«Бөтүн нэһилиэгэ» МТ ыччат лидерэ С.Ф. Стручков:

-2014 сылга Барнаулга ытыллыбыт Бүтүн Россиятааҕы тыа ыччатын слетугар кытыбыппыт. Нам улуунуттан араас идэҕэ үлэли сыйдыр ыччаттар барбытыт.

Бастаан, Новосибирскайга тийэн, ыччат политикаһын мэрын кытта көрсүбүппүт, «Октябрьскай» дьээн эдэр дьон түмсүүтүн кытта төгүрүк остуол тула оһот аҕастаһыппыт, дойдубут туһунан кэспэбиппит.

Саха сириттэн Наммыт улуунуттан үөрэнэ сыйдыр оҕолору кытта көрсүһүү тэрийбиппит. «Саха НСК» дьээн түмсүүлээхтэрин туһунан сэргии истибиппит. Сахабыт сирин, улууспут туһунан сонуммутун ыһаҕо кэспэбиппит, дойдубуту ахтылданнарын кыратык да буоллар таһаарыһыт.

Библиотекаларга Саха сирин туһунан кинигэлэри бэлэхтээбиппит.

Слеппут Барнаул куоракка буолбута. «Нам улууһа» МТ ыччат политикаһын лидерэ Ю.П. Жергина уонна «1 Хомустаах нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ В.В. Ушаков бырайыак көмүскээбиттэрэ, видео-презентация көрдөрбүппүт. Дьон үксэ сэргии көрбүтэ. Бары сахалыы таҕастаах этибит. Олус үчүгэйдик сыйдыан кэлбиппит, инникитин даҕаны дойду таһымыгар ытыллар слеттарга, конференцияларга сыйдыан Сахабыт сирин ыччатын туһунан сырдатыхпыт турдаҕа. Улууспут баһылыга А.П. Атласов ыччаттарга төһүү күүс-көмө буолара олус үчүгэй. Киһи уопсайынан ыраах сиринэн сыйдыан кэллэҕинэ, элбэххэ үөрэнэр, сайдар.

Мин 2013 сылтан Бөтүн дьаһалтатыгар спорт инструкторунан уонна ыччат политикаһын лидеринэн үлэлиимин. Урукку сыйлары тэҥнээн көрдөххө, билгин уларыттылар бааллар. Ыччат үлэтэ күүһүрдэ, үчүгэйгэ, чөл олоххо тардыһар ыччат элбээбитэ олус үчүгэй.

«Искра нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ П.А. Степанова:

-Мин бэйэбин кириилээх-тахсылаах, көхтөөх киһинэн аабынабын. Лидер киһиэхэ дьон тардыһар, ол иһин ыччаты кытта биер тылы түргэнник булабын.

нэр, саастаах аҕа дьоммутуттан күүс-көмө, сүбэ-ама баар буолуохтаах дии саныбын.

«1 Хомустаах нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ В.В. Ушаков:

-Нэһилиэк сайдар тосхолоро эдэр дьонтон тутулуктаах дии саныбын. Эдэр ыал олохтоохтук олохсуйарыгар дьэ-уот боппуруоһа быһаарыллынан наада. Билигин государство эдэр ыалга араас өнгөлөрү көрөр. Биһиги нэһилиэкпит дыһалтата «Эдэр ыалы дьээнэн хааччыы» программанын 2010 — 2015сс. диэри үлэлэһэ олоһор Билигин туругунан уопсайа 22 эдэр ыал дьээнэн хааччылынна. Билигин да элбэх сайабыллынан көрүүгэ кириэн сытар. Үлэбит күстүүгү оргуйар.

«Искра нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ П.А. Степанова:

-Мин бэйэбин кириилээх-тахсылаах, көхтөөх киһинэн аабынабын. Лидер киһиэхэ дьон тардыһар, ол иһин ыччаты кытта биер тылы түргэнник булабын.

ки күөннэ тахсыбыта. Манньк тэрээһиннэр буолаллара олус үчүгэй, ыччаттар бары түмсэн уопыт атыстаһабыт, сайдабыт.

«Үөдэй нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ А.Д. Ильина:

-Мин ыччат лидеринэн үлэ-лээбитим балай да буолла, ол иннигэр нэһилиэкпитигэр «Эрчим» ыччат түмсүүтүгэр үлэ-лээбитим. Ыччаттар бары түмсэн көхтөөхтүк, таһаарылаахтык үлэлибит. Түмсүүбүтүгэр араас идэлээх ыччаттар сүдү күүс буолаллар. Буолар тэрээһиннэргэ барытыгар сыйдыабыт, бары сизтиспитинэн инники диэки хардылыбыт. Ыччаттар бары - биер сомоҕобут, ол да иһин 2 сыл устата «Лучшая команда» буолбуппут буолуо дии саныбын. Бэйэм эмизэ дьээн кэргэмминэн ытыллар тэрээһиннэргэ кытылы ылабыт.

Амаҕа ытыллыбыт республикатааҕы эдэр ыал күрээбэр 3 бочуоттаах миестэни ылбыппыт. Бу күрэххэ элбэх улуустан эдэр ыал кэлэн күөн көрүспүппүт. Олус үчүгэй та-

рукпут: эдэр педагогтар учуутал быһыытынан сайдалларыгар усулуобуйаны олохтоһун. Үлэбит сүрүн хайысхалара маннькыт: «Бэйэни үөрэттини», «Бэйэни олоххо булунуу», «Бэйэ санаатын этии», «Бэйэни салайыныы». Эдэр учууталлар адаптацияларын баралларыгар көмөлөһөбүт, тирэх буолабыт.

«Юность Якутии» оҕо түмсүү салайааччыта Гаврильева Намына:

-Нам улуунугар «Юность Якутии» улуустааҕы оҕо түмсүүтэ үлэлиир. Бу түмсүүгэ 30 олоххо көхтөөх оҕо баар. Түмсүү сүрүн сыалынан оскуола үөрэнээччилэрин интэриэстэрин, бырайыактарын, төрөөбүт дойдубуту дьыҥнээх гражданина буолалларын, атын улуус оҕолорун кытта дождордоһоллоругар үлэлибит. «Юность Якутии» оҕолору сөпкө дыһанарга, интэриэстээхтик үлэлииргэ, обществога туһалаах буоларга үөрэтэр. Республика таһымыгар араас акциялары, тэрээһиннэри ытабыт: саастаах дьонго дьэ-лэринэн сыйдыабыт, приют оҕоло-

ругар көмөлөһөбүт, флешмобтары ытабыт.

«Эдэр быраастар» түмсүү салайааччыта П.П. Максимов:

-2011 сылтан саҕалаан «Сельский доктор» программанын 30-тан тахса араас улуустан эдэр быраастар үлэли сыйдыабыт. 2012 сылтан түмсүүбүтүн тэриймиппит. Үлэттэн быыс булан, араас общественнай хамсааһыннарга кыттабыт, ытыллар тэрээһиннэргэ, үлэҕэ-хамнаска көхтөөхтүк. Мин бэйэм Чурапчы улуунун Кытаанах нэһилиэгиттэн сыйдыабын. Нам улуунугар үлэ-лээбитим 6 сыл буолла, үрдүк категориялаахпын. Ыччаттар түмсэн бары маннькылиирбит-хамнырыбыт олус үчүгэй.

«Айталы Куо» түмсүү салайааччыта А.И. Максимова:

-Биһиги түмсүүбүт 2015 сыл сэттинньигиттэн олонго дьэ-лэтин иһин тэриллэн үлэлиир.

Салайааччылар - Ю.П. Жергина, А.И. Максимова. 2016 сыл тохсунньу 30 күнүгэр дьонго-сэргэҕэ презентация онорбуппут. Түмсүүбүтүгэр араас идэ-лээх, олоххо көхтөөх көрүүлээх, барыга-бары дэгиттэр талааннаах 12 лидер кыыс үлэлиир. Сүрүн сыалбыт: бары өттүнэн сайдыы. Девизбит «Саха кыһа барытын сатыахтаах». Түмсэн иистэнэбит, ас астыбыт, ылы-ыбыт, үнүүүлүүбүт, тэрээһиннэри тэрийэбит, общественнай үлэҕэ көхтөөхтүк кыттабыт.

Быйыл муус устар 29 күнүгэр улуус кыргыттарын форумун ытыппыппыт. Дьокуускайтан А.Е. Андреева салалталаах лидер кыргыттар, Саха сирин миниистирин солбуяачы В.П. Лукина кэлэн кытылыны ылбыттар.

Алтынны 15 күнүгэр ытыллыбыт «Мистер Энциэли - 2016» тэрээһини ытытыбыт.

Нам улуунун устудьуоннарын түмсүүтүн салайааччыта Миша Попов:

-«Махсыым ыччаттара» түмсүү Дьокуускай куорат иһигэр Нам улуунун устудьуоннарын хаан үлэлиир. Түмсүү сүрүн сыалынан Нам улуунуттан төрүттээх устудьуоннары түмэн патриотическай тыһыҥа иитии, көхтөөх олоххо хайысхалааһын буолар. Билигин туругунан түмсүүгэ Дьокуускай куорат орто уонна үрдүк үөрэх тэрилтэлэриттэн 250 устудьуон баар. Сыл айы улуус, республика ытыт тэрээһиннэригэр көхтөөхтүк кыттабыт. Ол курдук, алтынны 23 күнүгэр «Боотурдар ооньуулар» республикатааҕы күрэххэ кыттаары сыйдыабыт. Нам улуунун ыччат управлениетын, «Zema», уонна «МГЕР» түмсүүлэри кытта ылсан үлэлибит.

Аксинья ТАТАРИНОВА

НАМ КӨХТӨӨХ ЫЧЧАТА

Билигин ыччат сайдар тосхоло элбэх, сүүрүүххэ-көтүүххэ, кыһаллыахха эрэ наада.

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ И.А. Слепцов:

-Мин ыччат лидеринэн саҕа талыллан үлэлээн эрэбин. Ааспыт нэдиэлэҕэ сэлиэннэ дьонно уонна ыччаттар эргэ паарканы көтүрбүппүт. Эдэр уолаттар, аҕа саастаах эр дьон баһаар умулларытыгар көмөлөспүппүт. Биһиги М.К. Аммосов сьдыаннара, Махсыым ыччаттара буоларбыт быһыытынан, үбүлүүдээх сылга кытылыбыт күстээх буолуохтаах, билгин кыра-кыраалаан нэһилиэкпит тупсарытыгар үлэлэһэ сыйдыабыт. Нэһилиэкпит иһинэн уолаттар «Аммосовецтар» дьээн түмсүү тэрийдибит, сыйдыт-сорукпут - кырдыаҕастарга көмө, нэһилиэкпитигэр тупсары сыйдыгар анаан араас үлэлэргэ көмөлөһөбүт.

Нэһилиэкпитигэр алтынны 15 күнүгэр ытыллыбыт «Мистер Энциэли - 2016» тэрээһиннэ көхтөөх кытылыны ыллыбыт.

«Модут нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ Н.П. Ядрихинский:

- Ыччат лидеринэн үлэ-лээбитим ыраатта. Ыччат тыа сиригэр олохсуйарыгар, бастатан туран, үчүгэй хамнастаах үлэ, дьэ-уот наада. Билигин туругунан ыччаттар нэһиликтэргэ талаһаллара элбээт. Нэһилиэк олоҕо-дьаһаҕа киин сирдэртэн урагы. Билигин ыччакка бол-домто улаатта, эдэр ыалга, эдэр спеталиска государство өнгөлөрө бааллара үчүгэй. Тыа сиригэр олохсуйарга сэргэх тэрээһин-

Эдэр ыччат нэһилиэккэ буолар тэрээһиннэргэ барытыгар көхтөөхтүк кыттабыт. Улууска да буолар тэрээһиннэргэ төһө кыалларынан кытылыны ылабыт. Нэһилиэкпит аҕыһа ахсааннааҕынан, ыччакпын түмэрин түргэн, аныгы кэм чэрчитинэн телефонунан, интернет ситиминэн(ватсабынан) ыгырабын. Ватсапка анал «Эдэр ыччат түмсүүтэ» дьээн группалаахпыт.

«Салбан нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ А.А. Охлопков:

-Эдэр ыччаты кытта үлэ-лээх судургу соҕус, ол эрэн уустук өрүттэр эмиз бааллар, биридди бэйэлэрэ тус-туһунан санаалаах-оноолоох дьон. Элбэх меккүөр тахсааччы, ол эрэн биер санаа ылынан көтөүллүбүт боппуруостары быһаарабыт. Нэһилиэк иһигэр ытыллар тэрээһиннэргэ кытылыны куруук ылабыт, улуус киинигэр суолбут куһаҕанынан биридэ эмэ барабыт.

«Никольскай нэһилиэгэ» МТ ыччат политикаһын лидерэ Н.К. Герасимова:

-Быйыл тохсунньу 30 күнүгэр сыл ахсын ытыллар «Бал молодежи» тэрээһин Никольскай нэһилиэгэр үрдүк таһымнаахтык буолан ааспыт. 2016 сыл Россия үрдүнэн Киинэ сылынан биллэриллэн, баалбыт «Нам Оскар» дьээн киинэҕэ сыйһаннаах ытыллыбыта. 14 нэһилиэк, 3 общественной түмсүү, уопсайа 345 киһи кытылыны ылбыта. Бары хамаандалар үрдүк таһымнаахтык бэлэмнээн кэлбиттэр этэ. Ол эрэн, олус ча-былхай «Малифисента» киинэни сценкалаан, Үөдэй ыччата инни-

наарылаах тэрээһин буолан ааспыт.

Киһи араас тэрээһиннэргэ, күрэхтэргэ сырыттаһына, сайдар, саҕага үөрэнэр. Биһиги дьээн кэргэммит аатыттан А.Ф. Шестаков аатынан сынныалан киин үлэһиттэригэр Р.А. Бурнашева, Ф.А. Соловьева, «Олонхо» дьэ-лэтин дириэктэригэр В.В. Колпашникова, И.Е. Винокуров аатынан Нам педагогическай колледжын үлэһиттэригэр З.Д. Понохова, Е.В. Ядреева уо.д.а. барҕа махталбытын тирээбит.

«Ленскэй нэһилиэк» МТ ыччат политикаһын лидерэ М.А. Петров:

-Быйылгы сыл - Тупсары сыла, онон сизтэрэн сэлиэннэ, улуус үрдүнэн араас хабааннаах үлэлэр бара тураллар. Сайын от ыйын 1-30 күннэригэр диэри студеннар этэрээттэрэ үлэлээтэ. Этэрээккэ уопсайа 20 студент кытылыны ылла, хамандырынан И.Е. Винокуров аатынан Нам педколледжын 4-с куурсун устудьуона А.А. Афанасьев үлэ-лээбитэ. Этэрээт Нам сэлиэннэтин тупсарытыгар, бөх-сыыс хомуйуугугар, хаарбах дьэ-лэри көтүрүүгэ сырыттылар. Устудьуоннар олоһор дьэ-лэрин, аһылыктарын «Ленскэй нэһилиэк» МТ уйунна.

Улууспутугар ыччаттар араас хайысхалаах түмсүүлэри үлэлэтэллэр. Түмсүү салайааччылары үлэлэрин сырдаттылар:

Эдэр педагогтар түмсүүлэрин салайааччыта С.П. Уваровская:

-Биһиги түмсүүбүт 2013 сылтан тэриллэн үлэлиир, 100 тахса чилиэннээхпит. Сыйдыт-со-

2016 сыл - эбии үөрэхтээһин сыла

Нам улууһугар 1 Хомустаах «Сайды» оҕо тэрилтэтэ 1987 сылтан, оҕо инники кэскилэ түстэнэригэр директор А.Н. Винокурова салайааччылаах улахан сүнкэннээхэй үлэни ыьтар. Онон бу сылы үлэлэригэр-хамнастарыгар улахан ситиһиилээх көрсүбүттэр, ол туһунан «Энсиэли» хаһыакка 2016 сыл олунньу 24 күнүгэр сүрдээх үчүгэйдик ситиһии суруллубут. Мантан көрдөххө, «Сайды» оҕо тэрилтэтин үлэһиттэрэ туох баар са-

завуна Айталига Васильевна Избекова «Отличник образования России» диэн Бочуотунай бэлиэнэн наҕараадаламмыт. Бу — улахан кыайы уонна ситиһии. Бу үрдүк наҕараадаларын соторутаабыта Москваҕа балаҕан ыйын бүтүүтүгэр «Сайды» оҕо тэрилтэтин директора, СР үөрэҕиритин туйгуна, РФ уопсай үөрэхтээһин бочуоттаах үлэһитэ А.Н. Винокурова уонна «Сайды» оҕо тэрилтэтин иитэр-үөрэтэр үлэҕэ завуна А.В. Избекова

УЛАХАН КЫАЙЫ УОННА СИТИҤИИ

табылларын, билиилэрин-көрүүлэрин оҕолорго анаан үлэлиллэрэ кестөр. Ол иһин үлэлэригэр улахан ситиһиилэнэн эрдэхтэрэ.

Бу соторутаабыта «Сайды» оҕо тэрилтэтэ 2015-2016 сылларга Россия иһинэн биллэриллибит кункурууска кыайылаабынан тахсан «Активный участник реализации приоритетных национальных проектов России» диэн номинацияҕа «Победитель конкурса 2016 года 100 лучших предприятий и организаций России» диэн кубогунан уонна дипломуна наҕараадаламмыттар. Маны таһынан «Инновации и развитие» диэн аан дойду форумун тэрийэр комитетын 2016 сыл балаҕан ыйын 22 күнүн уураабынан, Нам улууһун 1 Хомустаах «Сайды» иитэр-үөрэтэр үлэҕэ

ылан кэллилэр.

Бу сүрдээх улахан наҕараада — Россия иһинэн 100 бастыг тэрилтэ иһинэн ааттаныы. Бу сөбүмөр үлэһит дьоннор үлэлэрэ Россия таһымыгар сыаналаммытын ханнык баҕарар киһи кээн туттуон эрэ сөп. Мин кинилэри Нам улууһун үлэлээн иитиллээччилэрин, үөрэнээччилэрин, учууталларын, төрөппүттэрин ааттарыттан үрдүк ситиһиилэринэн эбэр-дэлибин уонна инникитин үлэлэринэн-хамнастарынан өрүү инники сылдыяхтара диэн эрэнэбин.

З.А. ТИХОЛОВА,
РФ үтүөлээх учуутала, РФ журналистарын союһун чилиэнэ, Нам улууһун Ытык киһитэ, Нам с.

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур

УЛУУ КАРЕЛИНЫ УТУМНААРЫ

П.П. Юмшанов аатынан Намнааҕы тустуу оскуолатын иитиллээччилэрэ саҕа үөрэх дьылын ситиһиилээх саҕалаатылар.

Ол курдук, алтынны 14-16 кк. Владивосток куоракка 2001-2003 сыллаах уолаттарга греко-римскэй тустууга Уһук Илин регионҕа бастыыр иһин күрэхтэһии буолан ааста. Бу улахан таһымнаах көбүөргэ 35 кк. Верховцев Алик, 46 кк. Собакин Мирослав үһүс миэстэлэри ыллылар. Оттон НСШ-1 9-с кылааһын үөрэнээччитэ Саргын Иванов 50 кк. кыайыы өрөгөйүн биллэ. Күрэхтэһии түмүгүнэн, уолаттар сэтиннигэ Казань куоракка ытыллар Россияҕа бастыыр иһин турнирга кыттар буоллулар.

Билигичи туругунан эдэр тустууктар Уһук Илин регион хамаандатын кытта Артем куоракка эрчиллэ сылдыаллар. Уолаттары республика греко-римскэй тустууга сүрүн тренерэ Матвей Матвеев илдэ сылдыар.

И. УВАРОВСКИЙ

Республикаҕа Ийэ күнүн көрсө

ИЙЭ ИҤИРЭХ ТАПТАЛЫГАР БИГЭНЭН

биһигини харыстыыр, истини-иһирэх сыйһаныгар биһиктэнэн, чаҕылхай күннээх, күөх чээл айылҕалаах, сырдык халлааннаах, ыраас уулардаах аар айылҕатынан араҕаччыланан үөскээтэхпит.

Ол иһин, ким да буоллун, Ийэ баар буолан, уолан, эр киһи таптала үөскээн, бу күн сиригэр, олох диэн баар буоллаҕа, тыыннаах чөл олох тэрилиннэҕэ.

Ийэ Сир!
Ийэ Дойду!
Ийэ Таптала!
Ийэҕэ сүгүрүйүү!

Сиргэ үөскүүр бары тыһынар тыыннаахтартан тахсар үтүө тыллар аан бастаан ийэҕэ анааллар... Ийэттэн саҕаланан олох тэриллэр, кини оҕотуттан олох салҕанар...
Үтүө санаа...
Сылаас сыйһан...

Эйэҕэс мичээр...
Ыраас майгы...
Кырдыгы көрүү...
Киһилии анаарыы...

Бу барыта ийэ иһигэр айыллар, иитиллэр. Ырыа-тойук, сайаҕас-аһаҕас хоһоон-кэпсээн киһилии киһиэхэҕэ айыллар,

ИЙЭМ ЫРЫАТА

Ийэбэр Дьэбдьэийгэ ананар,
Кулгааҕар иэмэх ытарҕа кыргэллээх,
Майтал аймахпыт Далбар Хотуна
Ийэкэм нап-нарын, чуумпу ырыалаах,
Иэдэҕэ биһиккэ миигин бигиир...

Ырыатын ис хоһооно оҕотугар
Таптала, дьолу баҕаран туойара.
Ис сүрэхтэн, эттиин-хааннын бэринэн,
Ийэ сирдээҕи аналтын толорон...

туойулар, кэпсээнэр уонна онно бигэнэн олох диэн олус уустук, тыыннаах эйгэ куйаара айыллар буоллаҕа.

Ис сүрэхпиттэн тахсар анаарыбын, бэйэм айбыт хоһоон-норунунан түмүктээн, саха нарын-намчы, кэрэ Туйаарыма Куоларын, бары ийэ, эбэ, тап-

таллаах доҕор кэрэ аҕардарбытын сөрүүн сүөгэй салгынаах, ыраас сыа хаардаах, сылаас күннээх бырааһынньыгынан эбэр-дэлибин!

Ийэбин ахтан-санаан, киниэхэ сүгүрүйөн тураммын, киниэхэ анаабыт хоһооннорбун, эһиэхэ бэлэхтии уунааҕым буолуохтун!

Көмүс иэмэх киэргэлэ күн уотуттан,
Сирдээҕи дьол кымынан күлүмнүүр,
Аҕырым тыал туннугунан тонсуйан,
Эбэрдэлээн, таайтары тыһыгыра...

Ыллаабыт ырыатын ыраас ийэһитэ,
Күн бүгүн өспөккө өрүү иһиллэр...
Сиэннэргин, хос-хос сиэннэргин этитэ,
Салама тардыллан олох салҕанар...

Өбүгэ сүпсүт силбири ис кыахтара,
Ол анал биһик ырыаттан тутулар...
Үйэлэр салҕанар чөл аартыктара,
Мунгура суох тэлэллэ туруохтара...

Александр ДУНАЕВ, Нам, Хамаҕатта

И.С.Гаврильев аатынан Нам 1№-дээх орто оскуола 6 «б» кылааһын үөрэнээччилэрэ, күн-күбэй ийэлэрбитин, күн тэҥэ дьоннорбутун республикатааҕы Ийэлэр күннэринэн уонна кэлэн иһэр Бүтүн Россия Ийэлэрин күннэринэн итиитик-истинник эбэрдэлибит! Ис дууһабытыттан тахсар иһирэх суруктарытын бэлэх уунабыт.

Ийэбин таптыбын,
Ийэбин ахтабын.
Учуутал кэпсээнин
Болдойон истэммин,
Үөрөхпөр кыһаллыам,
Биэс сыананы ылыам.
Ийэбэр, күнүгэр,
Биэстэрбин бэлэхтиэм.

Иванов Алик

Мин ийэм аата Луковцева Мария Ивановна. Ийэм «Ленагазка» диспетчеринэн үлэлиир. Кини миэхэ үөрөхпөр өрүү көмөлөһөр, кыһаллар. Иллэнг кэмигэр ийэм скандинавская хаамынан дьарыктанар. Сарсыарда 7 чааска туран, ыраах хааман кэлэр. Мин ийэбин олус күүскэ таптыбын.

Шапошиков Рома

Мин ийэм аата Раиса Чемезова. Кини балыһынаҕа медсестранан үлэлиир. Ийэм сибэкки курдук кэрэ, күн курдук сырдык. Биргэ төрөөбүт бэһиэбит. Ийэбит биһиэхэ хаһан эмэ кыһырбытын өйдөөбөппүн. Биһиги, оҕолор, кини соруйуутун, дьаһайытын толорон иһэбит. Дьэ үлэтин үллэстэн үлэлиибит. Мин күндү киһибэр үлэтигэр ситиһиини, элбэх доҕору, уһун олоҕу, ыалдьары билбэтин баҕарыам этэ.

Чемезова Анита

Мин ийэм аата Татьяна Александровна Куличкина. Кини олус үчүгэй майгылаах, мээһэ кыһыра сылдыбат. Күн аайы араас аһы астаан аһатар. Биһиги дьэ кэргэммитигэр төрдүбүт. Ийэм барыбытыгар кыһаллар. Мин ийэбэр уу, муус киллэрэн, маҕаһынтан ас атыыланан, муоста сууйан, уу тоҕон көмөлөһөбүн. Оччоҕо ийэм олус үөрэр.

Куличкин Антон

Мин ийэм аата Большакова Мария Ильинична. Кини парикмахер идэлээх. Мин ийэм олус кыраһыабай, үтүө санаалаах, наһаа үчүгэйдик, миннигэстик астыыр. Мин ийэбин наһаа күүскэ таптыбын.

Большаков Стас

ИСТИҤ ТЫЛЛАРЫ АНЫЫБЫТ

Мин ийэм мичээрэ Элбэххэ үөрэтэр,
Мин ийэм характарын Көрөммүн үөрэбин.
Бу сиргэ мин ийэм Дьоллоох буолуон баҕарарын.
Ийэни харыстаан!
Ийэни ыгыктаан!
Бу сиргэ Ийэ баар буолан,
Олох олоһобут,
Дьол диэни билэбит.

Суздалова Люда

Ийэ диэн саамай үчүгэй киһи. Мин ийэм аата Осипова Татьяна Алексеевна. Ийэм аҕабынан Осипов Владимир Владимировичтын түөрт оҕоҕо күн сирин көрдөрбүттэрэ. Оскуолаттан кэллэхпитинэ, ийэбит наһаа миннигэс астаах көрсөр. Хайа да түгэнгэ, ыарахан түбэлтэҕэ ийэбит өрүү көмөлөһөр. Ийэбит биһигини чиэһинэй буоларга үөрэтэр. Оскуолаҕа барарбар өрүү: «Үчүгэйдик үөрэн!» — диэн атаарар.

Осипов Слава

Мин ийэм Тойтонова Софья Иннокентьевна. Кини ТХУ-ҕа үлэлиир. Ийэбэр хоһооммун аныыбын:
Мин ийэбин күүскэ-күүскэ таптыбын!
Баҕарабын ийэбэр туох баар үчүгэйи,
Ыалдьары билимэ, күлэ- үөрэ сырыт,
Үлэҕэр барыта табыллан истин.
Кытаанах доруобуйаны,
Сүүс сааскар диэри уһун, дьоллоох олоҕу!
Күндү, таптыыр, ахтар ийэм,
Өрүү маннькыраһыабай буол!
Мин туспар кыһаллар, санаардыыр,
Миигин үөрэтэр, иитэр Соҕотох, эн эрэ буолаҕын!

Софронова Кристина

Кини олозу биридэ озорор

ЭДЬИЙИМ КЭПСЭЭНИТТЭН

Ийэм сырдык кэриэһигэр. Ийэбит баара буоллар 100 сааһын туолуо этэ. Ийэм Марина Прокопьевна туһунан суруйарга сананым. Кини Партизанга төрөөбүт, үлэлээбит кини. Колхозоска ыанньыксыттаабыта. Олох ыарахаттарын этиэн-хаанынан билбит кини. Бастагы кэргэнэ Үөдэйтэн төрүттээх, Эверстов Николай Николаевич сымыйа балырга түбэхэн, хаайыллыбыт. Эргиллибэтэ, онон ийэбит түөрт кыһын кытары соҕотох хаалбыт. Кыргызтара, мин эдьийдэрим, аччыктаан, ыалдан күн сириттэн күрэммиттэрэ. Мин иккис кэргэниттэн төрөөбүтүм.

Ийэбитин биір кини аҕыах сизмэ туорааы хомуйбутун иһин, хаайыыга үгсэн киллэттэрбит. Ону мэкитилээн, табаарыстара босхолоптуттар.

Ийэм олус үлэһит, ыраас, килбик туттуулаах кини үһү. Ону таһынан олус иистэнэрин сөбүлүүр эбит. Хамааттаа интернакка остуораһынан, таңас сууяаччынан, оһох оттооччуна үлэһии сылдыбыт. Ийэбит кэлин ыалдыр буолбут, 47 сааһыгар суох буолбута. Аймахтарбыт Петровтар (Баалла Баһылай) уонна кини уола Федосий Васильевич, сэрри ветерана уонна атын оҕолоро бааллар эбит. Мин кыра буолан кинилэри өйдөөбөппүн. Кыра сылдан Баалла Баһылайы биридэ көрбүтүм. Кини хойут, кырдыан баран, өлбүт Сахага уһун уҕуохтаах кини эбит. Таайбыт Петров Михаил Васильевич Партизанга олоҕорбута, сылгыһыт этэ. Кини оҕолоро билигин бааллар, үлэһии-хамныы сылдыаллар. Мин биридэ төрөөбүт эдьийдэр 2-с Хомустаахха иитиллэн улааппытым. Кини Хомустаахха үлэҕэ ананан, кэргэн тахсан, онно олохсуй-буппут. Эдьийим А.Н. Олесова кэргэнинээн Д.Н. Олесовтыын 9 оҕолоохтор. Билигин эдьийим сүүрбэ биэс сизннэх, сэттэ хос сизннэх. Мин кэргэннээхпин, икки кыыс оҕолоохпут, иккис сизмтитин кэтэһэбит. Ийэбит төһө да ыарахан олозу олодор, кини аатын ааттатар дьон элбэхпит.

Ийэм туһунан ыстатыйаны сизннэрэ, хос сизннэрэ аахтыннар дин суруйдум. Уһунаа-тэнийэн мутук-лабаа таттараммыт, халын аймахтаахпынан кизн туттабын. Биридэ кэлэр олоххо төрөтөр оҕону төлкөлөөн, саханы элбэтэн тэнийэр кыахтаахпыт.

Эдьийим Александра Николаевна кэпсээнииттэн суруйдум.

Борокуопай МАРТЫНОВ

Өтөх төгүргэстээх, сурт кэриэстээх

Бэрт кыра Бөтүнгүм бөһүөлөгэр Айылыгы кинигэр атырдыах ыйын 6 күнүгэр бэрт сэргэх тэрээһин буолан ааспыта.

Ол курдук, биниги бөһүөлөкпит кизн туттар ытык-мааны кырдыаастарбытын — Никитиннэри — төрөспүт оҕолоро, сизннэрэ, хос сизннэрэ, аймах-билэ дьонно, биір дойдулаахтара ахтан-санаан, чизэстээн аастыбыт.

Бүгүнгү дьоллоох олохпутун түстэспит кырдыаастары чизэстэһин - бу улахан кыайы дии санаатым тус бэйэм.

Никитиннэр... 1935 с. Бөтүнгү ыал буолан, алаһа дьиэ тэринэн бур-бур буруо таһаарбыттар. Бу алаһа дьиэ Аар тойон аһалара Максим Егорович Никитин, сэрри ветерана — 115, Далбар хотун күн күбэй ийэлэрэ, тыыл ветерана Анна Семеновна — 100 саастарын бэлиэтир дьоро күн үүннэ.

үлэтиттэн көбүрэтэн мунҕанара.

Никитиннэр элбэх оҕолоох буоланнар, оҕолорго оҕо-аймах мустан олус оонньууллара, сороҕор хоно да хааларбыт. Мин аҕаларыттан толлорум. Кизнэ аһылыкка Ааныс барахсан остуолугар тула олоҕорбута кэннэ үөрэ-көтө аһатара. Ол саҕанааҕы ыаллар эттэҕэ миин, илиинэн оһоһуллубут олус минньигэс Ааныс лэппиэскэтин сиирбит. Мин лэппиэскэбин ылан, чараас гына арыһан сыбаан сизн истэхпинэ, Максим Егорович: «Хайа, бу оҕо туох ааттаах чараастык сыбанна?» — дин баран, лэппиэскэбин хап-халын гына сыбаан биридэ. «Үчүгэйдик аһаа», — дидэ. Мин олус махтанан үөрэн-көтөн лэппиэскэбин сизн мугуйдум. Никитиннэр дьиэлэригэр элбэхтэрэ. Уолаттар сиринэн да утуйаллара. Дьэ, ити курдук, дьүөгэм Валаҕа хонон-өрөөн кэлэрим.

АЛАҤА ДЬИЭ АХТЫЛДҤАНА

Максим Егорович уоттаах сэрригэ Арҕааны фронга 15-с мотострелковай биридэстэтигэр тийиэн, Сталинград туһаайытынан Орловскай, Курскай тоҕойугар хаан тохтуулаах сэрригэ кыттыны ылан, улахан араанһа ылан дойдутугар кэлбитэ. Дойдутугар колхоз председателинэн, биридэһириинэн үлэлээбитэ. Максим Егорович дьаһаллаах салайааччы буолан, күүрээһиннэх үлэҕэ дьонун-сэргэтин үлэлэттэҕэ, бэйэтэ тэҥнэ үлэлэстэҕэ.

Анна Семеновна колхозка фермаҕа сүөһү көрөөччүнэн таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Бөтүҥ сайдарыгар, чэчириригэр кыһанан үлэлээбиттэрэ-хамсаабыттар. Алаһа дьиэлэригэр 6 тапталлаах оҕолорун бинигин ыйаабыттар. Оҕолор күн-түүн улаатан, борбуйдарын көтөҕөн, Бөтүҥ 7 кылаастаах оскуолатыгар үөрэнэн, атын сирдэринэн үөрэнэн үөрэҕи бүтэрбиттэрэ, идэ ылан, үлэһит буолан төрөспүттэрин, биір дойдулаахтарын үөрдүбүттэрэ. Оҕолор үлэһит, ыал буолан дойдубут араас мунукутарыгар дьоннорун «туйахтарын» хатаран ханнык да үлэҕэ үлэлээтиннэр, Сахабыт сирэ сайдарыгар-үүнэригэр бэйэлэрин сэмэй кылааттарын киллэрэн, бэйэлэрэ сааһырдылар. Сэрри да кэнниттэн олох ыарахана элбэҕэ. Дойдуну чөлүгэр түһэригэ улаханыйтан кыратыгар диири ким тугу кыайарынан үлэлэстэхпит.

Никитиннэр олорон турбат үлэһиттэрэ. Аҕалара - коммунист, куруук салайааччы буолан, дьизэтин кизнэ эрэ булара буолуо. Ийэлэрэ Ааныс олус номоҕон, куруук үөрэн мичилиһи сылдыара. Олус асчыт, ыалдытымсах. 6 оҕо таҕаһын-сабын көрөн-истэн, тигэн, колхозка хотонго үлэлээн кыайылаах-хотуулаах ийэ этэ буоллаҕа.

Дьиэлэрэ кыараҕас да буоллар, эдэр специалистары наар кинилэргэ олордоллор. Ядринская Татьяна Кондратьевна 2 уолунаан кинилэргэ хас да сыл эйэ-дэмнээхтик олоҕорбуттара. Ааныс балыыһаҕа оҕолон киридэһинэ олорон турбата. Биниги балыыһаҕа олоҕорбут. Ааныс ийэм массынатын оҕолоругар таңас тигэрэ. Кизнэ хойукка диири ийэбинэн этэрбэс тигэллэрэ, абырахтыыллара. Ийэ барахсан оҕолонон тахсаат да, колхозугар хотонугар үлэһит барыа турдаҕа дии. Онон

Никитиннэр дьиэлэрэ айан суолун кытыгытыгар турара. Ол иһин Көбөкөнтөн, Хатырыктан, Модуттан Намҕа бааран-кэлэн иһэн, Никитиннэргэ чэйдээн аһаллара, сороҕор хоноллоро даҕаны. Ол сағана оскуола оҕолоро оһоһунан оттуллар буолан, күн айы мас эрбэһинэ, хайытыта, оһох таһыгар кизнэ, сарсыарда оттуллар маһы бэлэмниирбит. Онтон кизнэ секцияларга хааларбыт. Сыллайыһытын-элэйиһипитин секцияларга сылдан умнарбыт, онтон Бөтүҥ оҕолоро кизнэ хойутаан дьизэлэригэр бараахтыыллара. Ол сағана үчүгэйгэ эрэ тардыһар буоламмыт ким да аккаастаабата, бары үөрэ-көтө сылдыарбыт. Билигин сааһыран олорон санаатаахха, үчүгэй да кэмнэр, үчүгэй, үлэһит да дьону кытта алтыһан аһаммыт, бары да олоххо тардыһылаах буола улааттаахпыт дии.

Мин билигин дьүөгэбин Валаҕаны санаатахпына, кини ийэтин курдук олус элэҕкэй, кизнэхэ куруук көмөлөһө сатыыр, үчүгэй хаһаайка, асчыта, иистэннэнэ, ийэтин курдук сатаабатаҕа, кыайбатаҕа суоҕа. Аймахтыы буолбуппутун билэрэ буоллар, төһөлөөх үөрүө этэй!?

Бу тэрээһини тэрийбит оҕолоругар, сизннэригэр, аймахтарыгар барҕа махтал буолдун! Тэрээһингэ кэлбит ыалдыттар Максим Егорович, Анна Семеновна туһунан бэрт истинник-ийирэхтик тыл эттилэр, ахтан-санаан аастылар. Эдэрдэр элбэҕи истэн-билэн бардахтара. Дьэ, кырдык да, алаһа дьиэ ахтылдьана барытыын саба кууста. Манна кэлбит дьоннор үксүбүт Максим Егорович, Анна Семеновна астаах-үөллээх, ити чэйдээх остуолларыгар олоҕорбутту астынан-дуһуһан, сыһынан, урукку оҕо сааспытын, ытыктыыр-убаастыыр дьоммутун санаан аастыһыт олус үөрүүллээх. Ыччаттара ырыа ыллаан, хоһоон этэн үөртүлэр. «Айылыгы» кулууп таһыгар оһуохайдаан ойду-бут. Никитиннэр сизннэр мас олортулар. Күн күбэй ийэлэрин, аҕаларын, эһэлэрин, эбэлэрин үтүө ааттарын ааттааннар, аймах-билэ дьону барытын түмтэ.

Дария Константиновна ПРЯДЕЗНИКОВА,

педагогическай үлэ ветерана, Бөтүҥ бочуоттаах гражданина, СР үөрэҕиритин туйгуна, Учууталлар учууталлара

Үтүө кини аата үйэлэргэ умнуллубат

Классической үңкүү хореограба, балет артыһа Владимир Григорьевич Соловьев-Крыжановскай туһунан суруллубут «Ийэр сүрэх ситэрбэтэх ырата» дин кинигэ сүрэхтэниитэ балаҕан ыйын 30 күнүгэр 1 №-дээх Кэрэ эйгэтин оскуолатыгар буолан ааста. Владимир Григорьевич чугас доҕоро Владимир Индигирскэй Москвадан көтөн кэлээт, бу кизнэни олус ийирэхтик-истинник долгуһан туран ыытта.

Владимир Григорьевич Соловьев-Крыжановскай 1956 сыллаахха балаҕан ыйын 10 күнүгэр Нам улуһун Үөдэй нэһилиэгэр Мария Егоровна, Григорий Спиридонович Соловьевтар дьиэ кэргэнгэ төрөөбүтэ. Кини үңкүүнү кыра эрдэҕиттэн таптыыра уонна олоҕун барытын бу кэрэ жанрга анаабыта. Дьокуускайдаагы культурнай-сырдатар училищени бүтэрэн баран, үлэтин Хатаас культуратын дьизитигэр уусуран салайааччынан сағалаабыта. Онтон 3 туурдаах күрэхти аһан, Ленинградтаагы астрада айар мастарыскайыгар үөрэнэ кирибитэ. Бу мастарыскайы бүтэрэн баран, биридэ үөрэммит оҕолорун кытта саҕа тэриллибит Саха сирин судаарыстыбаннай үңкүү ансамбылын бастагы састаабын артыһа буолбута. Манна кини саха да, атын да омурт үңкүүлэрин Сахатын сирин араас улустарыгар, Сэбиэскэй Сојуус араас куораттарыгар эрэ буолбак-

ансамблын бастагы састаабын сулуһа, СР культуратын туйгуна Галина Горохова, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Светлана Кашкина Владимир Григорьевич туһунан олус ийирэхтик аҕыннылар.

Биллиилээх үңкүү театрын ааыттан РФ, СР үтүөлээх артыһа Афанасий Афанасьев, Дмитрий Артемьев, сүрүн балетмейстердара, СР народнай артыһа, РФ искусствотын үтүөлээх үлэһитэ Геннадий Баишев, театр уусуран салайааччыта, СР үтүөлээх үлэһитэ Светлана Бессонова бэйэлэрин ахтыһаларын эттилэр. Ытыктабыл бэлиэтигэр театр көмүс фондатыттан «Битии», «Сайылык», «Кыталыктар», «Чохчохой» үңкүүлэри толордулар.

Кэрэ эйгэтин оскуолатыттан коллегалар РФСФСР уонна Саха АССР үтүөлээх артыһыска Клавдия Иванова, ССРС үөрэҕиритин туйгуна Клавдия Охотина Владимир Григорьевич курдук үңкүү фанатын кытта айар, үлэлиир дьолго тиксибиттэрин кэпсээтилэр. Кини үөрэнээччилэрэ Варвара Филиппова, Анна Антонова Владимир Григорьевич оҕолор тустарыгар кыһамныгытын, тапталы бэлиэтээтилэр уонна кинилэр оҕо саастара бэрт араас өҥнөрүнэн кизрэкэйбитин иһин махталларын эттилэр.

Владимир Григорьевич балеты олус сөбүлүүр. Ленинградка үөрэнэ сылдан Кировскай, Михайловскай театрдар балеттарыгар мэлдьи сылдыара. Кини Ленин-

КЭРЭ КИҤИНИ КЭРИЭСТЭЭН

ка, Канадаҕа, Францияҕа, Польшаҕа үңкүүлээбитэ. 1983 с. Ленинград куоракка культура профсоюзнай үрдүк оскуолатыгар үөрэнэ кирибитэ уонна 1987 с. ситиһиилээхтик үөрэнэн бүтэрбитэ.

Дьокуускайга кэлэн «Туһааччылар» кулууптарыгар үлэлээбитэ, онтон 1991 с. Кэрэ эйгэтин оскуолатыгар классическай үңкүү учууталынан үлэли кирибитэ. Манна кини үңкүүнү туруоруу хореографынан, тэрийээччинэн үлэлиригэр талаана арыллан олус таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Оскуола оҕолоругар классическай үңкүүгэ эрэ буолбакка, народнай үңкүүлэри, араас миниатюралары туруорара. Оҕолор концерттарын куорат театрыгар, чугас эргин кулууптарга тэрийэн ыытара. Маны таһынан 90-с сыллар ыарахан кэмнэригэр оҕолору Санкт-Петербурга, Корейҕа, Сеул куоракка, таһааран үңкүүлүүрү ситиспитэ. Онтон кини тэрийбит «Ийи» ансамбыла Болгария Албена куоратыгар «Славянские каникулы» дин конкурска классическай үңкүүгэ лауреат аатын ылбыта. Кини барыта 30-тан тахса үңкүүнү туруорбута. Ол иһигэр классическай эрэ буолбакка элбэх норуот үңкүүлэрэ бааллара.

Владимир туруорбут «Вальс цветов», «Лебедь», «Стрекоза и Муравей», «Лунная ночь», «Рябинушка» онтон да атын үңкүүлэри көрөөччүлэр сөбүлээбиттэрэ, үңкүүлүүр да оҕолор олус ийэн-куойан толороллор. «Рябинушка», «Осенняя элегия», «Хотугу сулус» конкурс лауреаттарынан буолбуттара. Үңкүүлэри таһынан «Гадкий утенок» дин биір актаах балеты туруорбута.

Владимир Григорьевич Дьокуускайга, аан бастагынан, оҕо муодатын театрын тэрийбитэ. Манна оҕолор билигин да, ылыргы да таңастары дьиннээх моделлар курдук көрдөрөн театральной оруоллары толороллор. Кини элбэх былааннардаах, ыралардаах этэ. Ыарахан ырыгыттан баара-суоҕа 42 сааһыгар 1998 с. олохтон туораабыта. Быйыл кини балаҕан ыйын 10 күнүгэр 60 сааһын туолуохтааҕа.

Бу кизнэҕэ Володя туһунан олус истинник, ытыктабыллаахтык, тапталынан аймахтара, биридэ үөрэммит, үлэлээбит табаарыстара, үөрэнээччилэрэ, биір дойдулаахтара ахтан аастылар. Биридэ үөрэммит кыргыттар Нюта Бурашева, Люда Слепцова, Евдокия Егорова Володя Соловьев хайдах оскуолаҕа эрдэ кэлэн кылааска дьуһурунайдыһарын, сэмэйин, туохха барытыгар олус кыһамнылааһын кэпсээтилэр. 9-10-с кылааска үөрэпит кылааһын салайааччыта, СР үөрэҕиритин туйгуна Александра Чемерзанская «Школьный вальс» ырыаны олус бэркэ толорбутугар көрөөччүлэр тахсан үңкүүлээтилэр. «Соловушка» дин ааттаан туран биллиилээх хореограф, «Эрэл» ансамблы тэрийбит, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Сима Толстякова, үңкүү

градтаагы учуутала О.И. Розанова Дьокуускайга кэлэн «Дон Кихот» балеты туруорбутугар Володя Терадор оруолун үңкүүлээбитэ. Бу кизнэ Аксиния, Наталья Посельскаялар аатынан хореографическай колледж студена Александр Габышев бу үңкүүнү толордо.

Владимир доҕоро, РФ, СР үтүөлээх артыһа, билигин Кэрэ эйгэтин оскуолатын учуутала, иккис «Соловушка» «Бриллианты Якутии» ансамбль сала-

йааччыта Афанасий Соловьев хайдах Владимир Григорьевич киниэхэ көмөлөспүтүн, Ленинградка үөрэххэ, оскуолатыгар үлэҕэ ынырбытын туһунан кэпсээтэ. Бу кизнэ Афанасий Соловьев үөрэтэр оҕолоро «Үрүн иллэ», «Сайын» үңкүүлэри, онтон «Бриллианты Якутии» ансамбль оҕолоро «Куклы», «Дыхание Севера» дин үңкүүлэри бэлэхтээтилэр.

Ахтыы кизнэтин СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Владимир Григорьевич доҕоро, «Мозаика» ансамбыл тэрийээччитэ, салайааччы Михаил Сивцев үңкүүһүттэрэ балнай үңкүүнэн олус кизрэгэттилэр. Онтон СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, кизнэни салайан ыһыт Владимир Индигирскэй «Сулустар» дин бэйэтин ырыатын уратытык, олус ийиилээхтик толордо.

Кинигэ тахсытытын биір дойдулаахтара, үөдэйдэр, киирэн ийөөтүлэр. Үөдэй нэһилигин дьаһалтатын кылаабынай специалиһа Екатерина Эверстова Владимир Григорьевич туһунан кинигэ тахсытытын иһин махтанна, Үөдэй музыкальнай оскуолатын үөрэнээччитэ Ася Гаврильева «Татарочка» үңкүүнү толордо.

Ньурба улуһун Бордон нэһилиэгиттэн ТХТ учуутала Евсеева М.П. истин эвэрдэтин эттэ. Владимир Григорьевич аймахтара эмиэ талааннаахтар эбит: Вера Григорьевна — кинигэ ааптара, хас да кинигэлээх, Бордон нэһилиэгин Ньурба улуһун бочуоттаах гражданина; Екатерина Григорьевна — кинигэ тахсытытын менаджерэ, РФ үлэтин ветерана; Мария Григорьевна — кинигэ тахсытытын финансиһа, СР үтүөлээх, РФ бочуоттаах землеустроителэ; Максим Дмитриевич — Үөдэй, Нам народнай хордарын солиһа; Петр Аргунов — ырыа айааччы уонна толорооччу; сизн балта Яна Нюргусова — тойкусут, хомусчут, 2012 с. «Миссис Якутия» кыайылааҕа, «Миссис Россия» конкурс финалиһа уонна «Национальный костюм» номинация кыайылааҕа — кинилэр бары тыл эттилэр уонна биридэ үөрэммит, үлэлээбит табаарыстарыгар, доҕотторугар, үөрэнээччилэригэр, Кэрэ эйгэтин оскуолатын бары үлэһиттэригэр барҕа махталларын эттилэр, кинилэргэ ситиһини, дьолу-соргуну, этэннэ буолууну бағардылар.

Вера ЧЕРНОГРАДСКАЯ,
үңкүү театрын литературнай салаатын сэбиэдиссэйэ

Сэлиэһинэй көмүс куолаһыгар Күн сардангата сөтүөлүүр, Иэдэһи имэрийэр салгыһыгар Көмүс долгуну бөкүнүтэр.

Ити биһиги бааһынабыт Маймаҕа тийэн тиксир, Сиэмэ ичигэстээн тардарбыт — Алаады сыта дыргыйар.

Өлгөм илиилээх эбэбит Остуолун көрөөт, тоторбут, Киниэхэ тэннээх ходуһабыт Үүнүүттэн дуоһууарбыт.

Сэрииннинэ маннык этэ, Уол-кыыс ходуһаҕа киирэрэ, Эдэр дьон оонньоһор найааннара Омурҕаҥа күөдүйэрэ.

Сэриигэ барбыт убайдаах аҕам Уйан сүрэхтэрэ кэйиэлиир, Окуопа сиктээх онхойун Кыламан уута силимниир.

МАЙМАҒАЛАР

Маймаҕа былыр-былыргыттан Үөрүннэн дьонун кэпсииллэрэ, Быстыбыт-ойдубут манна кэлэн Күн-ый буолбутун этэллэрэ.

Холбостулар Чурапчы, Хайгыалаах, Хайдахтаах курдук үөрүүнүй? Эдэркээн, ууллаҕас таптаһылаах Сыбаайба туома бэлиэтэнэр.

Сэриин кэмигэр үс бүк үлэлиллэр, Утуйары умнубут курдуктара, Көлөһүннэрин туора соттонор Нэһиилэ соһуллан кэлэллэрэ.

Оҕуһунан от тийээннэр Бал уһуктуутугар кэлэллэрэ, Сити курдук хачымахтаһан Сэриини түмүктээбиттэрэ.

Билигин биһиги Маймаҕабыт Чээлэй күөх тиэргэнгэ сууланар,

Аҕыйах да буоллар ыанныктарбыт Түптэҕэ дуоһуа кэбинэллэр.

Оччотооҕу дьоммут барахсаттар Саас ортотунан олоорторо, Эргэрэн охтубут кириэстэрэ Кылгас олохторун кэпсииллэрэ.

Саха дьоно дойдударын туһугар Бары да итинник олоорторо, Билингилии сиздэрэй көмүү суоҕар Буордарын омооно хааллаҕа.

Биирдэ, тото аһабыттара буолуо дуу, Биирдэ, хана утуйбуттара буолуо дуу, Торбос үтүлүктэрин хаба тардаллара, Үлэлэригэр тиэтэйлэрэ.

Билигин кинилэр бэлэмнэригэр Сааһыран эһэ-эбэ дэттэхпит, Дууһалара, хо сизннэрин көрөллөрүгэр Тыыннаах ордон — дьон хааллардахпыт.

ИЙЭ

Кып-кыра уос сыһа сыһыннар, Ол ийэ туймаара манһыйар, Кып-кыра киниттэн сыт ыллар, Эдэр саас сангалыы чэлгийэр.

О, ийэ барахсан чөмүччү Биһиэхэ дууһатын толуктуур, Инники дьылҕаҕа төрүччү Кини эрэ эрдэттэн төрүттүүр.

Бал гынан тарҕатар добуоччу Сымнаҕас ууллаҕас ийиинэн, Биир үтүө сарсыарда соһуччу Саҥа аат «Эбээ» диэн тылланан.

Чэ, ити, бэрт кылгас кэмнэн Эдэр саас сайһан хааллаҕа, Өссө да уһундук олорон Кэрдиис кэм үөрүүтүн көрдөҕө. **И.А. БУБЯКИН - ЧӨНӨЧӨК**

Партизан нэһилиэгиттэн төрүттээх биир дойдулаахпыт, литературнай кириитик, Россия Суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ Николай Рыкуновка аналлаах Дьокуускайга, национальнай библиотека исторической саалатыгар алтынны 19 күнүгэр ахтыы-биэчэр буолла. Көрсүһүүнү Саха сирин Суруйааччыларын сойууһа уонна Николай доҕотторо тэрийдилэр. Бу күн кириитик «Үтүө үгэстэри тирэх онгостон» диэн кинигэтэ сүрэхтэннэ. Суруйааччылар, суруналыыстар, бииргэ үөрэммит, үлэлээбит дьоно, доҕотторо эдэр сааһыгар ыарахан ыарыыттан суох буолбут убаастыыр күндү киһилэрин ахтан-санаан аастылар. Салгыы Николай Рыкунов эдэр суруйааччы, Бөтүгтэн төрүттээх Ангелина Попова кинигэтин ырышпытын аабын.

Хомурууньукка автор 2010 сыллаахха суруйбут айымньыларыттан саҕалаан, быһылгы сылга диэри суруйбут-айбыт хоһооноро киирбиттэр. Кинигэни икки чааска араарыахха сөп, бастакы бөлөххө киирэллэр автор тус бэйэтигэр сыһыаннаах хоһооноро, иккис бөлөххө киирэллэр философскай хабааннаах олох, өлүү, киһи аналын туһунан өйдөбүллэргэ анаммыт айымньылар.

Хомурууньук «Муммут бумуура муунтуга» диэн ааттаах айымньынан арыллар.

Айымньы аата «Муммут бумуура муунтуга» диэн. Бу туох тыл «муунтуга»? «Муунтууга» буолаарай, «муунтуга» диэн тыл саха тылыгар билингитэ суох. Муунтууу саха киһитигэр туох эрэ, ханнык эмэ санааттан санаарҕаһын, ол санааны кимниин да үлэстигэ кээ (саха киһитин майгытынан) бэйэ илдэ сылдыһы буолар. Онтон автор «муунтуга» диэбитэ бу тылы судургутуу курдук көстөр. Хоһон суруллубут ньымата олус ураты, автор бэйэтин сири, айылҕаны, айылҕа кестүүлэрин кытары тэннэн санаатын этэр. Бу тэннэбиллэргэ холобур:

Тулабар сипсирэн эрэллэр Мөлүйүн сиккирдэр — аар суугун.

Автор, эдэр киһи, олоххо мунаары, муңчаары баар буолар, онно бүтүннүү бэринэр сатамматын көрдөрөр. Убарастааһына тиллэн, киһилии хабааннаар аналлаһаллар, холобур, иирэ талахтар дьээрэнкэй тэбэллэр, тииттэр, хатыннар, тэгиннэр күлсэллэр. Айылҕа кестүүтэ лиричeskэй геройга быһаччы сыһыаннаах, холобур, сир кыра буор кутун оборор, халлаан баттыыр, самыр ытыр, часкыйар. Онтон автор салгыы этэр, «...унуохпун сиир кыра, чанчыклар суорум олодор, тонсуулар». Бу аһаастык, быһаччыгын көрдөрүү, тэннэһин айымньыны сымсар, эстетическэй өрүтүн намтатар, онтон поэзия - кэрэни, үйэлээҕи туойуу мунутуур чыпчаала.

«Мин иирэ иликпин — ...», бу бэрт кылгас, ол эрэн икки атах олоҕу ураты көрүүтүн, түмүлүбүт санаатын таһаарар хоһон. Холобур:

Мичээрим — тымныы харах. Хайыһабын кыр антах. Хаамабын симикистик Төрүөхпүттэн «чудик». Автор мичээрдиир, ол мичээрэ тымныы, курус, ону көрдөрөр харахтара. Ол иһин этэр автор «мичээрим — тымныы харах» диэн. Кини бу тымныы, курус мичээрин кистээн кизэр хайыһар. Бу курус, тымныы мичээр курус, тымныы санааттан үөскүүр. Бу кизэр хайыһы, лиричeskэй герой дьонго-сэргэҕэ курус, тымныы

Тыыннаах искусствоньу көнүллүүр! Дьэ, бу түмүктээһин аһара түһүү, тыыннаах искусствоньу көнүллүүллэр Өлүү уонна Олох өрүү бииргэ сырыттаһарына. Тыыннаах Искусствоньу көнүллүүр Олох саҕаланьыта уонна Өлүү самныыта, эбэтэр Олох быстыта уонна Өлүү саҕаланьыта. Онон Өлүү эрэ дьиннээх тыыннаах искусствоньу көнүллээбэт. Олох эмиэ дьиннээх, тыыннаах искусствоньу

ТЫЫННААХТАРГА

санаатын көрдөрүмээри, кинилэри харыстаан «хайыһабын кизэр антах» диир. Онтон этэн, ситэрэн биэрэр «Хаамабын симикистик Төрүөхпүттэн «чудик». Манна сүрүн суолтаны ылар «хаамабын» тыл, өскөтүн бу тыл киирбэтэ буоллар, хоһоону быһаарарга, өйдүүргэ уустук буолуох этэ. «Хаамабын» тыл инники икки строканы быһааран, айымньы ис хоһоонун суолтатын кытары ситимнээн биэрдэ. Бу «хаамы» лиричeskэй герой олоҕор тохтуур, кэхтэр санаата суоҕун көрдөрөр. Хоһоонго санаарҕабыл иһиллэр, ол эрэн лиричeskэй герой күүстээх санаалааһын көрдөрөр, ол көстөр «Хайыһабын кизэр антах» диэн эпитет строкагыгар. Онон айымньыга санаарҕабыл иһиллибитин да иһин, лиричeskэй герой күүстээх санаалааһын көрдөрөр.

«Үйэлээх» - бу хоһон Өлүү уонна Олох туһунан хоһуйар. Автор искусствоньу Өлүү эрэ толору көрдөрөр, тыынныыр аналлаах диэн этэр. Лиричeskэй герой:

Дьоллоох олоҕу туойдун сүрэхтээх Сайдыһы уһансар үлэһит. Дьон итэҕэһин аахтын биир күннээх Садьыкка соллоох биир эмит.

Мин кэпсиир хоһоонум ис түгэхтээх — Эмиэ күөрэйэн тахсар өлүү. Өлүү эрэ баар дьиннээх, Тыыннаах искусствоньу көнүллүүр!

Манна хоһон бастакы аһарыгар күннээҕи олоҕу туойуу - бу дьиннээх Искусство буолбатаһын этэр. Искусство Өлүүнү уонна Олоҕу тэннэ тутан хоһуйар, туойар аналлаах. Аһардас Олоҕу дуу, Өлүүнү дуу өрө тутуу - ол кэлтэй көрдөрүү. Сатабыллаах уран тыл уустара Олоҕу хоһуйар түгэннэригэр Өлүү тэннэ күлүк тэнгэ көстөр. Өлүүтэ суох Олох суох, Олоҕо суох Өлүү суох. Лиричeskэй герой этэр:

Өлүү эрэ баар дьиннээх,

көнүллүүр аналлаах! Иккиэн өрүү бииргэ сырыттаһарына! Бу түгэнгэ кэлтэй Өлүүнү өрө тутуу түмүгэр айымньы суолтата сүттэ. Мантан көстөр, түмүк тыл айымньыга төһөлөөх суолталааҕа, хайдахтаах үчүгүйдик нарыланан суруллубут, оноһуллубут хоһон түмүк тылын ис хоһооно сатамматах буоллаҕа туора согулар аналлааҕа.

«Жанна Д'Арк» хоһон саха омугар дьахтар дьиз кэргэн араҥаччыһыта буоларын көрдөрөр. Манна хоһон сүрүн геройа Жанна Д'Арк норуот сайдарын туһугар тус олоҕун толук уурбут кэрэ аһар. Саха омок Кыыс оҕону омок анала диэн бэлиэтирин ахтар. Манна автор этэр, «Кыыс оҕо — омугун кэскилэ!». Дьэ, бу этии Саха омугар сонун көрүү, аһан да сахалар «Кыыс оҕо — омугун кэскилэ!» диэн этэ иликтэр. Кыыс оҕо сыһан уларыйытын кестүүтүн быһыытынан биһиги бу айымньыны ылынахпыттын сөп. Ол кэннэ салгыы этэр «Норуотун туһугар сааланан, Ойучу туруоһум кэлгиллэн!» онтон салгыы этэр «Кэлгиллэн, удаһан аатыран, Умайым иккистээн тиллээри!». Бу саха омугун туһугар кыыс оҕо умайар, умайар иккистээн тиллээри. Бу түгэнгэ лиричeskэй герой иккистээн тиллиэтэ абстрактнай өйдөбүл. Ол эбэтэр тиллэр идея буолан, дьон-сэргэ өйүгэр-санаатыгар кини хаалар, ол онон кини иккистээн тиллэр. Б. Ойуунускай «Иирбит Ньюкуунун» тэнгэ буолар, онон кини өйө-санаата өспөт, дьон өйүгэр-санаатыгар, уос номоһор хаалар. Ол хаалан иккистээн тиллэр. Норуотун туһугар сааланан кэрэ аһар «көмүскэл буолар» бар дьонго. Бу лиричeskэй герой айымньы түмүгэр «Иирээки, бөлүһүөк, Феникс кыыс» геройдарга тэннээр. Өскөтүн саха поэссаларыгар боотур кыыс уобарас буолар эбит буоллаҕына, Ангеллаҕа ол уобарас Жанна Д'Арк уонна Боотур кыыс уобараһын кытта тэннэ тутуллан хоһуллар. Бу Европа уонна Азия хотун олоҕу

көрүүлэрин силбэһиитэ, кинилэр алтыһыларын көрдөрүү холобура.

«Сыанаҕа» хоһон - бу автор эрдэттэн театрга болҕомтолоохтук сыһыаннаһытын көрдөрөр. Орто дойду олоҕо хаһан баҕарар — сыана. Оно автор үрдүкү күүс буолуохтаах, кини оонньоуохтаах, оонньоуну оноруохтаах. Орто дойду олоҕо оонньоуу буоларын бэлиэтир:

Төптөрү-таары Кулуту тирири.

Манна «...тирири» диэн тылынан Орто дойду олоҕунан Тойоттор оонньоулларын бэлиэтээн аһар. Айымньыга Кулут баар буоллаҕына, Тойон баара өйдөнөр.

Айымньы аата «Сыанаҕа». «Арбытаҕа» хоһон - бу омок көрдөххө, поэт Арбытаҕа анаммыт курдук, ол эрэн анабыл кизэбиттэн тахсан, айымньы туох

да туугула суох туһунан сайдан барар. Бу түгэнгэ лиричeskэй герой удаһан кэриэтэ «Мин умсан ыллым ол дойдуга...» диэн этиитэ олус улахан суолталаах. Автор сүгүрүйэр поэтыгар этэр:

«Эн таптаа, таптала утуттаа,

Эйигин кыргыттар таптыллар, Эн диэки тардыллар уот кутаа —

Ол курдук ылынар ыччат».

Бу тылларга, бэл диэтэр, күнүү дорҕооноро иһиллэн аһаллар, ол курдук, лиричeskэй герой Арбытыны күүскэ таптыыр. Автор Арбыта туттубут тылларын ылан тирэх онгостон хоһуйуута — бу айар куттаах дьон туһунан туойуу буоларын бигэргэтэр. Айымньы аһардас Арбытаҕа анамматаһын итин көрдөрөр. Онон биир киһи кинигэтиттэн тахсыбыт, онно баптааха айымньы. Аатын уонна түмүгүн көрдөххө, собото поэтка Арбытаҕа анаар курдук, онтон ис хоһоонун, айымньы сүрүн чааһын көрдөххө, айар куттаах туохтан өлбөт үлэстэнэрин, хайдах тиллэн кэллэрин хоһуйар. Олохтоох, кизэн санааны этээри гыннаһына, автор сахалыы быһыыланар. Ити сахалыы быһыыланьыта кини саха киһитэ саха буолан олоҕу кизэнник анаарар кыахтааһын көрдөрөр. Бу түгэнгэ «удаһан» кизэбин, ол көстөр бу удаһамсыйы эдьийдэрин поэссалартан утумнааһын, ситимнээгин көрдөрөр. Онон бу айымньы айар илбис тиллаах поэтар туһунан. Кинилэр айан-тутан хаалларбыттара үгүс үйэлэнэр аналлаах, үгүс кини уһун тыынныыр.

«Сылгым сизлин тарыы-тарыы» хоһон автор саха киһитин сизирин Дьөһөгөйү өрө тутарын, сүгүрүйэрин көрдөрөр. Ангелла суруйар-айар ньыматыгар арҕааны ньымалар көстөллөрүн үрдүнэн, дьөһөгөйгө сыһыаннаах айымньы киниэхэ кестүүтэ Саха буоларын умнубатын, кимтэн кининээһин, хантан хааннааһын өйдүүрүн туоһулуур. Дьөһөгөйүн өрө туттаһына, бүтүн куорат ки-

нинэн тыһынын өйдүүр. Манник модун санааны киниэхэ Дьөһөгөйүнэн көтүттэһин киирэр. Бу «Дьөһөгөйүн көтүтэн» убарастаан этиитэ, дьингэр, төрүт үгэспин, тылбын, олохпун туһаннаһына диэн суолтаҕа туттуллар. Онтон төрүт үгэс, төрүт тыл, төрүт олох өйдөбүллэрин билэр, онон кини итинник убарастаан этэр кыахтаах. Төрүт үгэһин, норуотун тылын-өһүн умнубут кининэн бүтүн куорат тыһынар кыаҕа суох.

«Аан дойду» хоһон автор айар үлэтигэр сага көрүү баар буолбутун көрдөрөр. Ол курдук, бу иннинээҕи айымньыларга олоҕу көрүүтүн эдэр киһи хараһынан хоһуйар эбит буоллаҕына, бу хоһоонугар Орто дойду олоҕун билбит-көрбүт киһи куолаһа иһиллэр. Кини этэр:

Дьол баар эбит — Олох-дьаһах бүппэт түбүгэр, — диэн.

Бу олус соһуччу, быһаччы түмүктээһин курдук көстөр, ол эрэн эргитэ толкуйдаан көрдөххө, Орто дойдуга олорор киһи Олоҕо түбүктээх буоллаһына, ис хоһоонноох, суолталаах олох буолар. Түбүк үөскүүр дьарыктан, дьарыктаах киһи үлэлээх, үлэлээх киһи Дьоллоох. Автор бу хоһоонугар аата да этэрин курдук Аан дойдуну анаарар.

Түмүктээн эттэххэ, автор поэзиятыгар сага көлүөнэ олоҕу көрүүтэ, ылынытын уратыга көстөллөр. Оно көстөр билингити эдэр көлүөнэ дохсон санаата, бэл диэтэр, кини этэр «Кыыс оҕо — омугун кэскилэ!». Бу этии билингити кэмгэ кыыс оҕолор санаалара дохсонун көрдөрөр. Обществота манник дохсон санаа бэйэтэ көннүнэн үөскээбэт, уларыта тутуу үөскэспит көлүөнэтин өйө-санаата. Кэрэ аһар өйө-санаата дохсон буоллаһына, норуот өйө-санаата бохсуллубуттан босхоломмут диэхпитин сөп.

Поэзиятын биир уратыта — Олоҕу уонна Өлүүнү тэннэ тутан хоһуйуу. Бу олус уустук кестүүнү автор «Үйэлээх», «Сыанаҕа», «Бука бары», «Кинкиниир кизэн халлаан» о.д.а. айымньыларыгар чаһылхайдык хоһуйар. Айымньыларыгар олоҕу бүтүннүү көрдөрө сатыыр. Өлүүнү уонна Олоҕу хоһуйуутун түмүгэр Олох өйдөбүлүн толору көрдөрүү үөскүүр.

Авторга урут «Мин» диэнэ үгүс буоллаһына, билигин «Эн» диэни туттуу көстөр. Поэтар сүрүн тыллара «мин» диэн, ону уус тыллаах сирэйинэн туһамат. Бу «эн» диэн айымньыга кестүүтэ авторга сайдыһын бэлиэтэ, анаарар ыраа кэҕэбитин көрдөрөр.

Ону таһынан автор олохтоох, кизэн санааны этээри гыннаһына, сахалыы быһыыланар, тылланар-өстөнөр. Мантан көстөр, Ангеллаҕа норуотун тылынан уус-уран айымньыта бигэ тирэх буолара, ону таһынан арҕааны культура сабыдыала «Жанна Д'Арк», «Аан» о.д.а. айымньыларыгар көстөр.

И.А. БУБЯКИН, Б. Ойуунускай аатынан литературнай музей үлэһитэ, 2015 сыл

Понедельник, 24 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Вторник, 25 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Среда, 26 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.15 Контрольная

закупка 12+
09.40 Женский журнал 12+
09.50 Жить здорово! 12+

Суббота, 29 октября

05.30, 06.10 Наедине со всеми 16+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.30 М/ф «Самолеты» 0+

Четверг, 27 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.30 Контрольная закупка 12+

Пятница, 28 октября

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

21.30 Голос 12+
23.30 Вечерний Ургант 16+
00.15 Роджер Уотерс. Стена 16+

Суббота, 29 октября

05.30, 06.10 Наедине со всеми 16+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.30 М/ф «Самолеты» 0+

Воскресенье, 30 октября

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Одинокое плавание» 12+

24 октября, понедельник

06:45 Ырынан олобу симиэххэ...+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+

25 октября, вторник

06:30 Дойдум дьоно (Кэбээйи ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+

20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биликчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+

26 октября, среда

06:30 В кадре республика (Ньюриги ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+

27 октября, четверг

06:30 В кадре республика (Томпо ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+

20:30 Саха сирэ-Якутия 12+
21:00 Биликчээн 0+
21:15 Эн-сулускун!+

28 октября, пятница

06:30 Дойдум дьоно (Ньюриги ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+
10:00 Саха сирэ 12+

29 октября, суббота

07:00 Ырынан олобу симиэххэ...+
07:15 Дойдум дьоно (Сангар ТВ) 6+

09:45 Будем вместе 6+
10:00 К Дню Комсомола 6+
10:30 Советуем 6+

30 октября, воскресенье

07:00 Ырынан олобу симиэххэ...+
07:15 В кадре республика (Чароит ТВ) 6+

СУББОТА, 29 ОКТЯБРЯ

00.45 «Три балбеса». (США, 2012г.) Комедия. Подкидыши Ларри, Керли и Мо выросли если и не полными кретинами, то уж звезд с неба точно не хватили.

РОССИЯ 1

Понедельник, 24 октября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 25 октября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 26 октября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Вести. Местное время

11.55, 00.50 Т/с «Сваты»
14.55 Т/с «Тайны следствия» 12+

Четверг, 27 октября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Пятница, 28 октября

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Суббота, 29 октября

04.50 Х/ф «Птица счастья» 12+

06.45 Диалоги о животных 12+

07.40, 11.20, 14.20 Вести. Местное время
08.00, 11.00, 14.00 Вести 08.10 Россия. Местное время 12+

Воскресенье, 30 октября

05.10 Х/ф «Мачеха» 12+
07.00 Мульти утро 0+
07.30, 03.35 Сам себе режиссёр 12+

Понедельник, 24 октября

12.30 Формула-1. Гран-при США 0+

Вторник, 25 октября

12.30 Безумные чемпионы 16+
13.00, 13.25, 15.25, 17.00, 19.05, 20.40 Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

Среда, 26 октября

12.30 Безумные чемпионы 16+
13.00, 13.25, 15.25, 17.00, 19.05, 20.40 Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

22.05 Смешанные единоборства. BELLATOR. Александр Шлеменко (Россия) против Кендалла Грива (США) 16+

00.50 Континентальный вечер 01.20 Хоккей. КХЛ. СКА (Санкт-Петербург) - «Слован» (Братислава).

Среда, 26 октября

12.30 Безумные чемпионы 16+
13.00, 13.25, 15.25, 17.00, 19.05, 20.40 Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

18.25 Х/ф «Женский бой» 16+

20.30 Высшая лига 12+
21.40 Десятка! 16+
22.00 Монако. Ставки на футбол 16+

Пятница, 28 октября

12.30, 15.30 Безумные чемпионаты 16+
13.00, 13.25, 15.25, 18.00, 19.55, 21.00, 03.10 Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

14.55 Все на футбол! Афиша 12+

16.00 Спортивный вопрос 12+
17.05 Детский вопрос 12+
17.25 «Бой в большом городе». Live 16+

Воскресенье, 30 октября

12.30 Все на футбол! События недели 12+
13.00, 14.05, 16.10, 18.15, 21.15 Новости
13.05, 09.00 Д/ф «Ирина Слуцкая. Бесконечный лёд» 16+

«ТУЙМААДА»

хаһыакка сурутуу, бириистэ сүүйүн!
 «ТУЙМААДА» общественной-политической хаһыакка 2017 сыл бастакы агаарыгар элбэх супер-бириистээх сурутуу ытыллар.
 Мантан антах олохпут, арааһа, үүт-тураан буолбата буолуо. Уопсай экономической кризис, сыана үрдээһинэ, үп-харчы кырыымчык буолуута, санаа-оноо түһүүтэ... Бар дьоммутугар сүбэлибит: «Туймаада» хаһыаты кэлэр сылтан сурутан ааҕан, араас кыһалжалары көрсөргө бэлэм буолун. Тоҕо диэтэххэ, «Туймаада» хаһыат сэтгэ сылы быһа кырдыгы эрэ суруйан кэллэ, суруйбуппут барыта туолан иһэрин үгүстөр билэн олодоххут. Ити курдук «Туймаада» харакхытын арийыаҕа, олох устун эрэллээхтик хардылытыргытыгар көмө-ама буолуоҕа.
 Бар дьон тутулууга суох хаһыатыгар эниги тыа сирин уустук олохун, политика, экономика, быыбардар тустарынан кырдыктаах суруйуулары ааҕыаххыт. Мантан салгыты сылын ахсын буолар быыбардары хайдах баарынан күүскэ сырдатыаххыт. Хаһыакка ону сэргэ «Олох көстүүлэрэ», «Дьылҕа хаан», «Эйгэ», «Баай байанай», «Иччи», «Таптап таабырына», «Араас» о.д.а. бэрт сэргэ балалалар салгыты бэчээттэнэхтэрэ. Суруйуулар ардыгар аралдытыахтара, сороҕор соһутохтара.

Сурутуу сыаната Дьокуускайга уонна киин улуустарга – 1180 солк. 62 харчы, Бүлүү бөлөх уонна хотугу улуустарга – 1421 солк. 04 харчы. Алта ыйга толору суруттарбыттар сүүйүүлээх сурутууга кытталлар. Аҕаааччылар испийһэктэрин республикатааҕы почтаттан ылабыт, онон сурутуу квитанциятын ыппаккыт.
 Быйылгы сурутууга хаһаангытааҕар да элбэх бириини олохтоотубут. Ол курдук УС СҮРҮН БИРИИС баар буолуоҕа. Бастакы супер-приз – «Синтай» тыраахтар! Иккис супер-приз – 100 тыһынча солкуобай уу харчынан! Үһүс супер-приз – 50 тыһынча солкуобай эмиэ уу харчынан! Ону сэргэ үс сыаналаах бириис баар буолуоҕа: улахан ж/к телевизор, холодильник, сыаналаах суотабай телефон. Маны сэргэ бэрт элбэх олус үчүгэй бириистэр баар буолуохтара.
 Кэлэр сылтан хаһыат улуустарга розницаҕа атыыланара тохтуур, онон суруттардаххытына эрэ «Туймааданы» ылар кыахтаныаххыт.
 Дьин баары суруйар, олоҕу хайдах баарынан сырдатар, бар дьон сөбүлээн ааҕар хаһыатыгар көхтөөхтүк сурутуу. «Туймааданы» сурутуу – кырдыктаах информацияны ылыан, олоҕу атын-нык көрүүн, бэйэбэр эрэллээх буолуун!
«ТУЙМААДА» редакцията.

Дьэ кыыллара

БҮТ, КУОСКА ХАРАБЫЛЫМ

Былырын сайын хортуппуйбут бааһынагыгар дыбарааскылар эрдэ хортуппуй хостоон сүгүн үүннөрбөтөхтөр. Тула өтүбүтүгэр дыбара хорооно элбэх. Хайдах чугаһаабат онороохха сөбүй диэн, чугас ыалларбар сылдыбытым, хайыыр да кыах суох диэн олох бэринэн олоролор этэ. Быйыл ыам ыйыгар хортуппуйбун олордон үүнэрин кэтэстим, хойутаан табыста, уу ыстарар суох, атырдыа ыйын санатыгар күүскэ ардаан ортотук үүннэ. Дьэ, быйыл сайын дыбарааскылар хортуппуйу тыыппатылар, тыгыманг диэн дуо-габардаспыт курдук. 3-4 саастаах тыһы куоскалаахпыт, таһырдыа кутуйахтыыр уонна дыбарааскылары экирэтэн, хаһы да өлөрөн сибэитин биллибит. Ыалбыт улахан куоскалаах, ол эмиэ кэлэн көмөлөр эбит. Куосканы ыраактан көрдүлөр да, хороонноругар куотар эбиттэр. Куоска туһунан киһи элбэҕи толкуйдуур. Дьабаралары кытта охсуһар санаатын быйыл толорбут, ким эрэ дыһайбытыгар дылы, былырын, иллэрээ сыл кыһаммат этэ. Туох буолбутай!? Куоска босхо итиллэн олоробун, тугунан эмэ көмөлөспүт киһи дии санаабыт буоллаҕа... Ыалбыт куоската көмөлөспүтүм диэбитти, дьонумсуйан кэлэн барааччы. Тойон үрдүгэр тойон баар диэн итини этэн эрдэхтэрэ. Дьабараһыт куоска бэрээдэги олохтоото, куордаллааһыны таһаартарбата. Ол гынан дыбарааскылар хороонноруттан быган, сэрэнэн-сэрбэнэн тахсаллар. Куоска дьингээх өстөөҕө кутуйах, олох мөлийдилэр. Ханна муннана сылдыаллара буолла. Куоска кутуйаҕы ойох ылаары экирээптэ, дьингээх өстөөгүнэн ааҕынар. Онтон дьабараны оҕуруокка чугаһаппат, хороонноругар диэри экирээптэ.
 Куоскам демократ эбит, сэрэтэр үлэни кытта ыттар. Ол гынан куоска итиллэр дьонугар сулууспалыыр, эрэллээх уһаайба харабыла эбит. Куоска билгэһит, эмчит ону билэн иитэн эрдэхтэрэ.
 Онтон Тима дьин ытты ыга баалан турар. Үйэтин тухары хандалыа уураактаммыт ороспуондук курдук сытаахтыыр. Ыраактан дыбаралары үрэр да, үөрэнэн хаалан куттамматтар. Ыалдыт кэллээҕин үрэн муннана, төлө барыах курдук, онтон ыалдыт дьиттэн табыстаҕына олох үрбэт, арааһа бэйэн үр, мин сэрэппитим диирэ буолуо.
 Сибинньэҕэ өбүт үтү аҕалар «молоковоз» массынаны ыраактан билэн ыйылыыр, үрбэт, кыһырыбат, үтү бэрээлэр, ас иһэрин билэр. Аны уу баһар массына кэллээҕинэ буккуллан, эмиэ үрбэт буолар. Бэйэтин мотоциклын, массынатын, тыраахтарын атын да киһи ылан истээҕин үрбэт, онтон кабинеттан табыстаҕына, дьэ атын-нын билэн, үрэн баргыһа түһэр. Ыппыт өрүү тааалан турар буолан, алҕас быата быстан төлө бардаҕына, Манчаары ороспуой курдук үрэр киһитигэр кыһаммакка, дьэ босхо бардым диэбитти, ыраак сылдыар буолар.
 Дьэ кыыллара иччилэрин билэллэр, ол иһин эйэлээхтик олоролор.

Константин ЕРЕМЕЕВ

Уважаемые предприниматели Намского улуса!
 21 октября в здании бизнес-инкубатора состоится бесплатный семинар-тренинг «Успешные продажи». Приглашаем предпринимателей, лиц, желающих открыть свое дело. В ходе семинара-тренинга слушатели ознакомятся с основными этапами продаж, принципами клиентоориентированности, установлением контакта, технологиями аргументации и убеждения клиента.
 Как сделать так, чтобы Человек, зашедший в магазин, салон или предприятие, превратился в Покупателя? Как сделать Клиентов постоянными? Как сделать так, чтобы Ваши Клиенты и Покупатели начали рекомендовать Ваше предприятие своим друзьям и знакомым? Сегодня Покупателям предлагается огромный выбор товаров, услуг, мест и форм покупки. Поэтому на первое место выходит

сервис и искусство общения между Продавцом и Покупателем.
 В программе семинара-тренинга участники рассмотрят направления поиска и сбора информации о потенциальных клиентах, научатся дистанционно оценивать потенциал нового клиента, создавать карту организации, устанавливать контакт с закупщиком, ознакомились с техниками осуществления холодных звонков, способами увеличения ценности предложения Вашей компании для клиента.
21 октября 2016 года.
Место проведения: Актный зал здания Бизнес Инкубатора в с. Намцы ул.Ленина 18 А с 10:00 по 17:00 с перерывом на обед с 13:00- 14:00 контактный тел. 41-8-03.

Вниманию предпринимателей МО «Намский улус»!

НАЧАЛСЯ прием документов на предоставление адресного субсидирования затрат на электрическую и тепловую энергию, потребляемую субъектами малого и среднего предпринимательства в арктических и северных районах, труднодоступных и отдаленных населенных пунктах в РС(Я) и резидентами Центров кластерного развития. В нашем улусе к труднодоступным относятся МО «Арбынский наслег», МО «Фрунзенский наслег», МО «Кобяковский наслег», МО «2-й Хомустахский наслег».
 Право на получение субсидии имеют субъекты малого и среднего предпринимательства, осуществляющие деятельность на территории Республики Саха (Якутия) в следующих сферах деятельности:

- в сфере производства продукции;
  - для резидентов Центра кластерного развития;
  - в сфере производства продукции и оказания социально значимых услуг населению;
  - для субъектов малого и среднего предпринимательства, осуществляющих деятельность в арктических и северных районах.
- Спешите подать документы до 31 октября в отдел субсидий Центра поддержки предпринимательства РС (Я) в Намском районе по адресу: ул. Ленина, 18,А 2 этаж.
 Формы и перечень документов можете взять на сайте <http://portal.b14.ru> или проконсультироваться по номеру бесплатной горячей линии: 8-800-100-58-80.
Руководитель ОП ЦПП РС (Я) по Намскому улусу Бугаев Б.Б. 41-8-03 89248737751

УВАЖАЕМЫЕ ВЛАДЕЛЬЦЫ ОГНЕСТРЕЛЬНЫХ ОРУЖИЙ!

Исходя из результатов анализа криминогенной обстановки и принимая во внимание значимость данного вопроса, необходимо отметить, что незарегистрированное оружие, находящееся на руках у населения является реальной предпосылкой для совершения преступлений, которые, в основном, происходят на бытовой почве. Так, в Намском районе в 2015 году зарегистрировано 4 преступления, в 2016 году 1 преступление с применением незарегистрированного оружия.
 Напоминаем, что МВД по РС(Я) продолжает осуществлять прием за денежное вознаграждение незарегистрированного оружия во исполнение постановления Правительства РС(Я) от 12.02.2004 г. № 63 «О мерах по предупреждению незаконного оборота оружия, боеприпасов, взрывчатых устройств, взрывчатых веществ и средств взрывания».
 Постановлением Правительства РС(Я) № 446 «О внесении изменений в постановление правительства РС(Я) от 12.02.2004 г. № 63 «О мерах по предупреждению незаконного оборота оружия, боеприпасов, взрывчатых устройств, взрывчатых веществ и средств взрывания». Изменены тарифы о выплате денежного вознаграждения в пользу увеличения объемов выплат. На сегодняшний момент тариф составляет:

Наименование сдаваемых предметов	Размер вознаграждения
Боевое оружие	
Гранатомет, миномет, пулемет (за 1 единицу)	8000 рублей
Автомат (за 1 единицу)	8000 рублей
Винтовка, карабин (за 1 единицу)	8000 рублей
Пистолет, револьвер (за 1 единицу)	8000 рублей
Служебное оружие	
Пистолет, револьвер (за 1 единицу)	5000 рублей
Гражданское оружие	
Охотничье огнестрельное оружие с нарезным стволом, спортивное оружие с нарезным стволом (за 1 единицу)	8000 рублей
Охотничье пневматическое, огнестрельное гладкоствольное, спортивное гладкоствольное оружие (за 1 единицу)	6000 рублей
Газовые пистолеты, револьверы, сигнальное оружие (за 1 единицу)	4000 рублей
Самодельное оружие (атипичное), оружие	
Самодельное нарезное оружие, в том числе короткоствольное, обрез нарезного оружия (за 1 единицу)	7000 рублей
Самодельное гладкоствольное оружие, обрез гладкоствольного оружия (за 1 единицу)	5000 рублей
Боеприпасы	
Снаряды, мины, гранаты (штатный боеприпас) (за 1 единицу)	5000 рублей
Гранаты ручные (за 1 единицу)	3000 рублей
Патроны для нарезного оружия (за 1 единицу)	15 рублей
Взрывные вещества (ВВ), взрывное устройство (ВУ), средство взрывания (СВ)	
Тротил, аммонит, гексоген и др. (за 1 кг)	3000 рублей
Средство взрывания (СВ) (за 1 единицу)	30 рублей
Взрывное устройство (ВВ+СВ) (за 1 кг)	4000 рублей

Для этого необходимо принести незаконно хранящееся оружие, боеприпасы в отдел МВД России по Намскому району со следующими документами: паспортом (копией паспорта), ИНН (копией ИНН) и данными номера расчетного счета в банке (если у вас сберкнижка, то ее копия).
 Информация: лицо, добровольно сдавшее вышеуказанные предметы освобождается от уголовной ответственности, предусмотренной за незаконное хранение сдаваемого предмета.
Группа лицензионно-разрешительной работы

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО УЛУСА! ОФИС ЦЕНТРА «МОИ ДОКУМЕНТЫ»

приглашает всех желающих по вопросам предоставления следующих услуг:
 -замена **паспорта гражданина РФ**, получение **загранпаспорта** (на 5 лет);
 -госрегистрация **права собственности** (купля-продажа, дарение, вступление в наследство, аренда земельных участков);
 -получение **ИНН и СНИЛС**;
 -постоянная и временная **прописка** по месту жительства и месту пребывания;
 -предоставление **субсидий** на оплату жилых помещений и коммунальных услуг;
 -услуги **Налоговой инспекции по регистрации ИП**, получению **выписок из ЕГРН, ЕГРЮЛ, ЕГРИП**, выдаче справки Ф.39 и пр.;
 -выдача **справок МВД** о наличии/отсутствии судимости;
 -услуги **Пенсионного Фонда** по выдаче **справок о размере пенсий**, приему **заявлений о наборе соц. услуг**, по выдаче выписки из индивидуального лицевого счета застрахованных лиц;
 -выдача **гос. сертификата на материнский семейный капитал** и распоряжение его средствами;
 -прием документов на **оплату проезда** неработающим пенсионерам;
 -прием документов на **предоставление путевок на санаторно-курортное лечение**, по обеспечению инвалидов **техническими средствами реабилитации** (по линии Фонда социального страхования) и др.;
 -постановка ребенка **на очередь в детский сад**;
 -услуги отдела **ЗАГС**;
 -регистрация и подтверждение на портале **gosuslugi.ru**;
 -прием заявлений на оформление **«дальневосточного гектара»**;
 -и другие услуги.
 * Все консультации и услуги предоставляются **БЕСПЛАТНО**, за исключением оплаты государственных пошлин и сборов.
 Режим работы: вторник-суббота с 9:00 до 19:00ч (без перерывов). Воскресенье, понедельник – выходные дни.
ПРИНИМАЕМ ЗАЯВКИ ОТ УЧРЕЖДЕНИЙ НА БЕСПЛАТНОЕ ВЬЕЗДНОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ (в т.ч. от наследных)
Тел. для заявок - 89142735425
Наш адрес: с.Намцы, ул.И.Винокурова, 10 «А» (рядом с площадью М.К. Аммосова) РЦТО 8 800 100 22 16

© Учебный центр «Арчы» (г. Якутск) проводит 20 октября в с. Хатырык Намского улуса в здании администрации наслега с 10 ч. до 17 ч. (приходить в любое время) обучение с выдачей свидетельства для получения разрешения на приобретение охотничьего оружия и травматического пистолета, также у нас могут обучиться учащиеся с 16-летнего возраста. При себе иметь паспорт и фото 3х4=1 шт. Стоимость обучения — 8 тыс.руб.
Производится запись по телефону: 89142701902

© **Продается** 5-комнатная квартира в центре г. Якутска по ул. Петровского, 10/2, 112-я серия, 107 кв.м, 1-й этаж, 2003 г.п., рядом школа, детский сад, театр, университет, ресторан, сбербанк. Удобно под гостиницу, офис и магазин. Рассмотрим варианты. Цена — 7,2 млн.руб. Торг.
Тел. 89142701902

© **Сдаю в аренду** гараж в с. Аппаны.
Тел. 89248684473

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО РАЙОНА!

Группа лицензионно-разрешительной работы отдела МВД России по Намскому району сообщает, что в соответствии с Указом Президента РФ № 601 от 07.05.2012 года «Об основных направлениях совершенствования системы государственного управления» проводится предоставление государственных услуг в сфере оборота оружия, в электронном виде, через Единый портал государственных услуг WWW.GOSUSLUGI.RU.

После получения государственной услуги вы можете оценить качество их предоставления следующими способами:

- посредством сотовой связи, через бесплатное СМС-голосование;
- через специализированный сайт «Ваш контроль» WWW.VASHKONTROL.RU.

Для чего необходимо проводить оценку гражданам:

- помощь в оценке работы конкретных чиновников и органов власти;
- чтобы сделать государственную услугу удобным и эффективным;
- также можете оставить свои пожелания об улучшении качества предоставления государственных услуг.

Как проводится оценка:

— Через СМС-голосование — на ваш номер сотового, указанный в личном кабинете Единого портала государственных услуг, приходит СМС-сообщение, в котором просят оценить качество предоставления государственной услуги. Просто необходимо ответить на данное СМС-сообщение. Данная операция бесплатна.

— Через специализированный сайт «Ваш контроль» — регистрируете на данном сайте, после чего выбираете орган, в котором получали государственную услугу, вид услуги и оставляете отзыв.

Критерии оценки: 1) оперативность предоставления государственной услуги; 2) времени ожидания в очереди; 3) компетенция сотрудника; 4) комфортности условий помещения и 5) доступность информации о порядке предоставления государственных услуг. Также можете оставить свои предложения об улучшении качества предоставления услуг. Операция бесплатна.

Заранее благодарим за вашу гражданскую сознательность и активность!

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО РАЙОНА!

Согласно приказу МВД России добровольно сданное, найденное, изъятое оружие и боеприпасы к нему хранятся в территориальном органе МВД России на районном уровне не более 60 дней со дня изъятия, находки (сдачи), после чего сдаются на склад вооружения на ответственное хранение или утилизацию.

В связи с чем хранение данных оружий ограничено. В течение месяца со дня выхода данного объявления вам необходимо оформить документы и забрать оружие, в противном случае оружия будут направлены на утилизацию.

Отдел МВД России по Намскому району.
Справки по телефону: 8(41162)43-171

КЭРИЭСТЭБИЛ

Панкратий Петрович Корякин алтынны 21 күнүгөр орто дойдуттан букатыннаахтык барбыта биир сылын туолар. Кини төрөшпүттэрэ сэрии иннинэ Бүлүү оройуонун Уотту нэһилиэгэр олоһбуттара, кэлин Бүлүү куоратыгар көһөн киирбиттэрэ. Үс уолаттара сэрии кэнниттэн Уоттуга төрөөбүттэрэ, кэлин Панкратий оскуоланы бүтэрэн армияга сулууспалаабыта. Мин Бүлүү училищетыгар үнүс курса үөрэнэ сырыттахпына армиятан кэлэн, биниги группабытыгар үөрөһүн салҕаабыта.

Панкратий убайбын Киимэни кытта бииргэ улааппыттар, олус тапсар этилэр. Убайбыт Панкратий төрөшпүттэрбит утуу-субуу өлүтэлэбит ыарахан кэммитигэр улахан өйбүл, күөскөмө буолбута. Кэлин училищени ситиһилээхтик бүтэрэн Нам оройуонугар учууталынан аанамыта, Хамафатта оскуолатыгар быһыылааба. Ол кэмгэ республикага тыа хаһаайыстыбатыгар үлэһиттэри ытыгыта баччы көтөбүллэн кини баа өттүнэн сибииннэ көрүүтүгэр үлэли барбыта, хомойуох иһин, бу үтүө дьыала салгы өйөммөккө кэһтэн хаалбыта.

Хамафатта үлэлиир сылларыгар олоһун аргыһын Анна Дмитриевна көрсөн илээх-эйлээх дьэ кэргэн быһыытынан олоһун тиһэх күннэригэр

диэри бииргэ олоһбуттара. Салгыы иккиэн Партизан 8 кылаастаах оскуолатыгар учууталынан аанан үлэһэбиттэрэ. Панкратий Петрович салгы интернет сәбиэдиссәйинэн, иитээччитинэн буолбута. Нэһилиэк олоһор олус актыбынай кыттылааба. Онтон «Нам» совхоз улаатан, кэргэн сайдар кэскиллэммитэ, тутуу бөһө ытыллыбыта. Биниги дьоммут онтон сизтэрэн 1 Хомустаахха көспүттэрэ. Анна Дмитриевна пенсияга тахсар диэри учууталлаабыта, Панкратий Петрович «Нам» совхозка диспетчеринэн аанан үлэһэбитэ. Кини совхоз директора Д.Ф. Алексеев уга илиитэ буолан, сарсыардаттан кизэһэнгэ диэри үлэ хаамытын бигэ урууллуора. Туруору майгылаах, чопчу быһаарылаах буолан үлэһит дьон түргэнни үөрөнөн кини дьаһалын, тылын быһа гыммат этилэр.

Уопсайынан, Панкратий Петрович олоһо туспа көрүүлэрдэх, ураты санаалардаах буолара. Ол принциптэрин ыһыктыбата, бэрээдэги, дыссипилиинэн кытаанахтык ирдирэ, мөкү өрүттэри төрүт сөбүлэбэт этэ. Чугас табаарыстарыгар, доһотторугар, аймахтарыгар истин сыһыаннааба, мэлдьи сибээстэһэрэ, сүбэлиир-амалыыр буолара. Кини биһиэхэ улахан кыһырыбытын, санарбытын, тымтыбатын өйдөбөшүн. Олоһут тухары мэл-

дьы аттыбытыгар тирэх, өйбүл буолбуттар киниэхэ, кэргэнэ Анна Дмитриевнага махталбыт мунура суох.

Панкратий Петрович — айылҕа оҕото этэ. Бултурун-айлыгырын, сиргэ-уокка сылдарын, сир астырын, балыктырын туохтан да ордороро. Олус азартаах буолан, күнү күннэн түптээн аһаабакка, сыннаммакка, эрэллээх доһорун, велосипедин миинэн ханна баһарар тийгэрэ. Кини дьинг-чакчы дьоллоох олоһу олоһбут, билбит киһи диэн сыаналыбын. Олоһун аргыһа Анна Дмитриевна эдэр эрдэхтэриттэн истинник таптанан, өйөһөн-убаһан үһүн дьоллоох олоһу олоһтубар. Эһэх оҕо-уруу, сиэннэр, хос сиэннэр аҕаларын, эһэлэрин, хос эһэлэрин аатын ааттатыахтара, саҕалабыт дьыалатын ситэриэхтэрэ диэн бигэ эрэллээхпит.

Убайбыт Панкратий Петрович орто дойдуга кэлбит аналын чизстээхтик толорон барбыта, бу биһиэхэ барыбытыгар, чуолаан эдэрдэргэ, үтүө холобур буолуоҕа. Олоһ салҕанар, кэскилбит иннибитигэр. Убайбыт эн олоһун, үтүө санаан, ыраас мөссүөнүг, сырдыкка, кэрэҕэ тардыһың биһиэхэ хаһан да умнуллубат, үйэлэри туоруоҕа, мэлдьи санатыа, үтүө ааккын ааттатыа. Бидан дьылларга бырасты!

**Быраата
Климент Корякин**

® Медицинская клиника «Сокол» (г. Якутск) 8 и 9 ноября в поликлинике с. Намцы проводит платный прием врача УЗИ на ультразвуковом сканере экспертного класса:

- УЗИ сердца (ЭХОКГ);
- УЗИ сосудов головного мозга (ТКДГ);
- УЗИ сонных и позвоночных артерий;
- УЗИ артерий нижних конечностей;
- УЗИ вен нижних конечностей;
- УЗИ органов брюшной полости;
- УЗИ органов малого таза женщин;
- УЗИ предстательной железы;
- УЗИ молочных желез;
- УЗИ щитовидной железы;
- УЗИ плечевых суставов;
- УЗИ локтевых суставов;
- УЗИ лучезапястных суставов;
- УЗИ тазобедренных суставов;
- УЗИ коленных суставов;
- УЗИ голеностопных суставов;
- УЗИ межпозвоночных дисков шейного отдела позвоночника;
- УЗИ межпозвоночных дисков поясничного отдела позвоночника.

После осмотра вы получите разъяснение по результатам и рекомендации по вопросам дальнейшего лечения. Стоимость исследований разная: от 1000 до 2000 руб.

Предварительная запись по телефону: 8-914-265-83-02

Лицензия № ЛО 14-01-001078 от 28.01.2013 г.

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУХУН ОЛОХТООХТОРО!

® «Төрүт уу» тэрилтэ «Олонхо» атыы дьэтигэр, үлэ күнүгөр 9.00. чаастан 19.00. чааска диэри, баскыһаннааба 10.00. чаастан 18.00. чааска диэри үлэлиир.

Дьэбэ тиэрдэн биэри диспетчерэ 10.00. чаастан 18.30. чааска диэри үлэлиир.

Билсэр телефоннар: **8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70.** Баскыһаннааба дьэбэ тиэрдии оһоһуллубат.

Аппааныга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыыланар (урукку кулуп кинобудката). Үлэ күнүгөр 9.00 чаастан 18.00 чааска диэри. Баскыһаннааба үлэһэбэт.

® ОСЕННЯЯ СКИДКА!

ПОУ «Намская техническая школа «ДОСААФ России» приглашает всех желающих на новый набор по подготовке водителей категории «А», «В», «С», «Д», «Е», трактористы категории «В», «С», стоимость обучения категории «В» — 18000 руб.

Сдаются в аренду торговые и офисные площади.

Обращаться по адресу: с. Намцы, Намский улус, ул. И. Винокурова, 15, конт. тел.: 41-224, 89681550460

® Срочно продаем участок Көчү 2, сухой, собственность, цена — 250 т.р. Возможен торг.

Тел. 89248708417, 89143012135 (можно ватсап)

Золотое руно

ШУБЫ из НУТРИИ по 9000р.

на ШУБЫ из АСТРАГАНА скидка 50%

ШУБЫ из НОРКИ

шубы **с 10 до 19 ч.**

жилетки

шапки

тапочки

рукавички

КРЕДИТ БЕЗ ПЕРЕПЛАТЫ

24-25 октября, ЦД им Шестакова (с.Намцы)
* Подробности акции у продавцов на выставке.
** ОАО «ОТП Банк» генеральная лицензия № 2766 от 04.03.2008

МАХТАЛ

Скоро уже год, как наша семья потеряла горячо любимого и близкого человека — мужа, отца, дедушку, прадедушку, ветерана труда, отличника образования, кавалера ордена Знак Почета, почетного гражданина Хатын Арынского наслега и Намского улуса Кутяркина Виктора Гаврильевича.

И в эти дни были поставлены памятник и ограда на могиле нашего любимого человека. Хотим выразить свою глубокую благодарность главе Хатын Арынского МО Слепцову Ю.И., зам. главе Маркову Г.Г., специалисту Стрекаловской Е.В. и всем работникам администрации Хатын Арынского наслега, нашим самым близким друзьям семьи Гоголеву И.И. и Жиркову Е.Г., нашим родственникам Сивцеву В.П., Игнатевой А.Е. и всем родственникам, которые сделали нам неоценимую помощь.

Хочется еще раз от всей души преподнести вам слова благодарности и пожелать вам и вашим семьям здоровья, успехов в работе, счастья, мира и добра.

Татьяна Николаевна, Виталина, Юрий, Таня Кутяркины

<p>Күндү тапталлаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, үлэ уонна тыыл ветерана, сэрии кыттылаабын оҕдообото</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>алтынны ый 14 күнүгөр уһун, ыарахан ыарыыттан 86 сааһыгар күн сириттэн букатыннаахтык барбытын бари аймахтарыгыгар, билэр дьоммутугар диригинг курутууйан туран иһитинэрэбит.</p> <p>Оболоро, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ</p>	<p>П.И. Сивцев аатынан Намнаабы история уонна этнография музейин коллектива тыыл уонна үлэ ветерана, сэрии кыттылаабын оҕдообото, улахан дьэ кэргэн күн күбэй ийэтэ</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>ыарахан ыарыыттан сирдээби олохтон туораабытынан убаастабыллаах коллегаларыгыгар Светлана Егоровна, Анисия Егоровна, оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.</p>
<p>Жители микрорайона «Госстрах» выражают глубокое соболезнование родным, близким по поводу кончины ветерана тыла и труда</p> <p>ОХЛОПКОВОЙ Анны Степановны. Руководитель Матвеева А.А.</p>	<p>Бииргэ үөрэммит үлээннээхпитигэр Охлопкова Светлана Егоровна, кини бырааттарыгар, балыстарыгар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, бари аймахтарыгар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, үлэ, тыыл ветерана</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.</p> <p>Оскуолаба бииргэ үөрэммит үлээннээхтэрэ, 10 «б» кыл., НСШ-1, 1967 с.</p>
<p>Бииргэ үөскээбит, үөрэммит истинг доһорбутугар Охлопков Степан Егоровичка, дьэ кэргэннигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ, күндү киһилэрэ</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.</p> <p>Нам орто оскуолатын 1977 с. выпуск, 10 «в» кыл.</p>	<p>Убаастыыр табаарыстарыгыгар Владимир Егорович, Галина Николаевна Охлопковтарга, оболоругар Валераба уонна Аннушкаба таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Табаарыстаргыт Ермолаевтар, Винокуровтар, Тунгорядовтар</p>
<p>Өр сылларга бииргэ олоһбут чугас ыалбыт, улахан дьэ кэргэн тапталлаах ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>ылдылан өлбүтүнэн оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Ыалларгыт Поповтар, Дьяконовтар, Новгородова М.С.</p>	<p>Нам улууһунаабы культура үлэһиттэрин идэлээх сойуһун кэмтитэ, бэтэрээннэрин сәбиэтэ Нам с.л. Ытык кырдыабаһа, Намнаабы П.И. Сивцев аат. история уонна этнография музейин бэтэрээнэ, сэрии кыттылаабын оҕдообото, элбэх оҕо, сиэн, хос сиэн күн күбэй иэтэ, тапталлаах эбэтэ, тыыл уонна үлэ бэтэрээнэ</p> <p>ОХЛОПКОВА Анна Степановна</p> <p>уһун, ыарахан ыарыыттан орто дойдуга олоһбуттан туораабытынан бииргэ үлэһэбит, үлэли сылдьар Светлана Егоровна, Анисия Егоровна, Ульяна Егоровна уонна кинилэр бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас хаан-уруу аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэр.</p>

Кылаабынай редактор э.т. Л.А. Ноговицына
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральная сулуус СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгөр регистрацияламмыт нүмэрэ — **Ш. №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэһитин, дьэбэти аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга киирбит суруктар төнөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, тангылына уонна бэчээтиир сыһаар бэчээттэнэ. **Аалдырыһа:** Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис **Көңүл сыананан атыыланар Индекс — Р0005.** Тираһа — 1236 Бэчээккэ илии баттанытын графика — 12:00 ч. 20.10.2016 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 20.10.2016 с.